

Erdészeti Lapok

Alapítva: 1862-ben

CXLIX. évfolyam
2014. március

Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata

www.oee.hu

A TARTALOMBÓL:

MERRE TART A NEMZETKÖZI ERDÉSZET?
HELYZETJELENTÉS ERDEI VADKÁR ÜGYBEN
'TURBO' AKÁC MAGTERMESZTŐ ÜLTETVÉNY
DR. GÓLYA JÁNOS EMLÉKÜLÉS SOPRONBAN
HATALMAS ERDŐKÁROK SZLOVÉNIÁBAN
GYÖKEREK ÉS LOMBOK KILENCEDIK KÖTET

Messe München
International

Az erdészeti technológia mértékadója

2014. július 16–20.
Messe München
München, Németország

Online jegyvásárlás,
akár **35 %** -ot
is megtakaríthat!
www.interforst.com/en/tickets

INTERFORST

12. Nemzetközi erdészeti és erdészettechnikai
szakvásár, tudományos rendezvényekkel és
különbemutatókkal

Információ:
Promo Kft., Münchener Várképviselet
messe-munchen@promo.hu
Tel.: 224-7764

ufi
Approved
Event

A harmadik oldal

Manapság a kalendárium szinte minden napjához köthető valamiféle esemény, jelenség vagy éppen természeti örökség, amelyre fel szeretnénk hívni a közfigyelmet. A Madarak és fák napja, a Föld napja, vagy éppen a Víz világnapja bétköznapi életünk részévé vált. De ilyenek az egyes évekhez kapcsolható „mozgalmak” is, amelyek egyre népszerűbbek szakmán belül, de még inkább szakmán kívül. Hazánkban 1979 óta minden évben megválasztják az év madarát, s 1996-tól – büszkén mondhatjuk országunkban másodikként – az év fáját is. Mivel a világban és így nálunk is a madarakra sokkal könnyebb a figyelmet ráirányítani, ne bosszankodjunk, hogy nem jutottunk a dobogó felső fokára. Az idén immáron a 19. fajfajunkra összpontosít az erdészszakma, a környezeti nevelés, a népszerűsítés, viszont a legutolsó fajfajunk, a mezei jubar választása már nem a korábbiak szerint történt. A kuratórium által megjelölt három fajfajból – internetes szavazás útján – az érdeklődő és az ügy iránt elkötelezett állampolgárok választották meg az év fáját. Ebben nagy segítséget jelentett Egyesületünk megújult honlapja, amelyen belül előkelő helyet kapott az év fája mozgalom. Köszönhető ez annak is, hogy az új vezetőség a kezdetektől fogva nagy figyelmet szentel kezdeményezésünknek, aminek következtében az egész országban megszorodtak az év fája ültetések, előadások, kiadványok, újságcikkek, híradások. Az Erdészeti Lapok valamennyi oldalán is ott van a kicsiny logó, egy aprócska jelzés, hogy az év fája mindennapunk részese lehessen.

Időközben – 2011-től – „versenytársunk” is akadt, az Ökotárs Alapítvány szervezésében egy másik év fája is megválasztásra kerül. Itt azonban egy-egy faegyedről van szó, olyanokról, amelyek az ott élőknek különösen kedvesek, s szeretnék feltett büszkeségüket ország-világgal megismertetni. A csíkszentléleki és a felsőmocsoládi bárs, az egri platán után kíváncsian várjuk, melyik jelölt győz az idén, mely faegyedet fogja majd az együttműködő Országos Erdészeti Egyesület különdíjával jutalmazni.

Járványként terjed a mozgalom, a közelmúltban az év rovára, lepkéje, bala, borgász-bala, kételtűje, hüllője, denevére, emlőse, gombája, vadvirága sorakozott fel az év madara és fája mögé. S bizonyára még egyéb más közfigyelmet igénylő természeti érték is gyarapítja majd ezt a sort. Mert denaturálódó világunkban vészkiáltásnak is beillenek ezek a mozgalmak. Vannak azonban, akik optimistán gondolkodnak: Németországban megválasztották az évezred fáját a páfrányfenyő személyében, amit a reménység fájának kereszteltek el.

Dr. Bartha Dénes

Tartalom

Csóka Péter:
Merre tart a nemzetközi erdészet 2014-ben?74

Bodor László:
Helyzetjelentés erdei vadkár ügyben76

Szabó Gábor:
"TURBO" akác magtermesztő
ültetvény79

Silnicki Ádám: Magyar kőris és magas kőris
hibridek taxonómiai vizsgálata82

Dr. Jankó Ferenc:
Az „országfásítás” éghajlati
vonatkozásai tudománytörténeti
visszatekintésben84

Mibók Barbara et al.:
A természeti értékek védelmét érintő legfontosabb
kutatási kérdések a hazai erdőgazdálkodók és
erdőkezelők szerint86

Ormos Balázs:
Dr. Gólya János Emlékkülés Sopronban90

Gerely Ferenc, Nagy László:
Hatalmas erdőkárok
Szlovéniában92

Dr. Sárvári János:
Rimler Pál sírja93

Virág Máté:
Firmák, balekok, Selmeci hagyomány95

Dr. Folcz Tóbiás:
Fókuszban a szakoktatás96

Megjelent a Gyökerek és Lombok 9. kötete97

Wágner Tibor: Erdészek az
Észak-Mátrában II.98

Inokai Balázs:
A Párizs környéki erdőkről100

Nagy László:
Képesfák, kereszték, kőfülkék104

ERDÉSZETI LAPOK • Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata CXLIX. évfolyam 3. szám (március)

FŐSZERKESZTŐ: **NAGY LÁSZLÓ** • A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE: **HARASZTI GYULA**

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: Bartha Dénes, Detrich Miklós, Lengyel László, Lomniczi Gergely, Oroszi Sándor, Puskás Lajos, Sárvári János

SZERKESZTŐSÉG: 1021 Budapest, Budakeszi út 91. Telefon: 06 (1) 201-6293 • Mobil: 06 (20) 330-3462 • e-mail: erdlap@oee.hu • www.erdeszetilapok.hu

KIADÓ: Országos Erdészeti Egyesület, 1021 Budapest, Budakeszi út 91. • Levélcím: 1021 Budapest, Budakeszi út 91. • FELELŐS KIADÓ: **ZAMBÓ PÉTER** elnök

Tördelészerkesztő: Balog Zoltán • Olvasószervező: Rimóczi Irén • Nyomdai munkák: F & F Print Line Kft., Budapest • Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

A kézirat lezárva: 2014. március 4.

ISSN 1215-0398

Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta.

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosok a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. Honoráriumot megegyezéssel csak felkért írásokért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

A címlapon: Zászlók a szélben. Fotó: Greguss László Géza (Köszönjük a fénykép felajánlását!)

Merre tart a nemzetközi erdészet 2014-ben?

Csóka Péter – osztályvezető, UN FAO, Erdészeti Kapcsolatok Osztály

Jelentős és mozgalmas évnek ígérkezik 2014, érdekes módon azonban nemcsak „saját jogán”, inkább 2015 miatt. Jövőre ugyanis számos nagy horderejű döntést kell majd meghozni nemzetközi szinten, de az előkészületek már idén, sőt időnként már tavaly megkezdődtek. 2014 első félévének jelentősebb nemzetközi erdészeti eseményei között tallózunk, a teljesség igénye nélkül.

Az erdők és a fenntartható fejlődési célok

2015-ben esedékes az ENSZ egyik legnagyobb vállalkozása, a 2000. évi Millenniumi Csúcson elfogadott Millenniumi Fejlesztési Célok értékelése és a 2015 utáni időszak globális fejlesztési céljainak megfogalmazása. A Millenniumi Csúcs a valaha rendezett legnagyobb csúcstalálkozó volt, melyen 147 állam és kormányfő vett részt, hogy válasz keressen az új évezred küszöbén a világ előtt álló kihívásokra. A Millenniumi Fejlesztési Célok azonban kezdettől fogva, jóllehet más-más okból, sokan és sok helyütt fenntartásokkal fogadták, elsősorban megvalósíthatóságukat, illetve az elért eredmények mérhetőségét megkérdőjelezve. Erdészeti szempontból elsősorban azért érte kritika a célokat, mert az erdő szinte alig, csupán a hetedik kitűzött célként, fejlesztési pontként, a „*Környezet fenntarthatósága*” keretén belül jelent meg. Ezen belül is egyetlen paraméterként (erdősültség), a biodiverzitás csökkenésének megállításával foglalkozó alcél részeként, figyelmen kívül hagyva mindazokat a javakat és szolgáltatásokat, melyeket az erdő képes nyújtani.

Az új időszak nyitányaként a Rio+20 konferencián született döntésnek megfelelően megkezdődtek az előkészületek a 2015 utáni fenntartható fejlődési célok kidolgozására. 2013-ban számos fórumon foglalkoztak azzal, hogy miként kellene az erdőket az új célok között szerepeltetni, de teljesen egységes vélemény szakmán belül sem alakult ki. Míg Afrikában, Ázsiában és a Közel-Ke-

leten az erdők önálló fejlesztési célként való szerepeltetését szorgalmazták, Európa, Észak- és Dél-Amerika nem alakított ki ilyen határozott álláspontot.

A fejlesztési célok kidolgozására létrehozott Nyílt Munkacsoport 2014. február 3-7. között tartotta nyolcadik, utolsó előtti ülését¹, melyen az erdők kérdéséről is tárgyaltak. A vélemények sokszínűsége a New York-i tárgyalások alatt is megmaradt. A nemzetközi szakmai szervezetektől – köztük a FAO – olyan javaslat érkezett, hogy az erdőket vagy önálló célként, vagy egy, a természeti erőforrásokkal összevontan foglalkozó célként lenne érdemes tárgyalni. A munkacsoport végül 19 célterület² jelölt meg a jövőbeni munka számára, ebben az erdők az „*Ökoszisztémák és biodiverzitás*” célterület részeként kerülnek tárgyalásra a kilencedik, záró ülésen.

A munkacsoportnak az ENSZ Közgyűlés őszi, 69. ülészakára kell részletes előterjesztést tennie. Külön érdekes, hogy a munkacsoport egyik társelnöke *Macharia Kamau*, Kenya állandó ENSZ nagykövete, aki egyúttal az ENSZ Erdészeti Fórum soros elnöke is, a másik társelnök pedig *Kőrösi Csaba* nagykövet, Magyarország állandó ENSZ képviselője.

Az ENSZ Erdészeti Fórum jövője

A fórum munkatervé szerint a 11. ülésen, 2015-ben kell áttekinteni az elmúlt 10 év eredményeit és döntést hozni arról, hogy a fórum miként folytassa munkáját, ahogyan a határozat fogalmaz, „*valamennyi jövőbeni alternatívát figyelembe véve*”. A kérdés természetesen az, ahogy a fórum eddigi működési formája és tevékenysége megfelelő-e a folytatáshoz, vagy megértek a feltételek az 1992-es Föld-csúcs óta halogatott erdészeti egyezmény kidolgozásának megkezdéséhez, vagy esetleg az erdészeti ügyét más formában és szervezetben célszerű a jövőben tárgyalni.

A kérdés természetesen nagyon bonyolult és messze nem erdészeti ügy csupán, hosszabb távon valószínűleg nem kevesebbről, mint a szakma önálló-

Az ENSZ Erdő Fórum ülése Isztambulban

ságáról is van szó. Az előkészületekkel megalapozása céljából a fórum nyílt szakértői csoportot hozott létre, amely két ülés keretében hivatott döntéselőszó elemzést és javaslatot készíteni a fórum 2015. májusi ülésére. Az első értekezlet³ 2014. február 24-28-án zajlott Nairobiban. Áttekintették a fórum, a titkárság, az Erdészeti Partnerség és a nem kormányzati szektor erősségeit és gyengeségeit és javaslatokat tettek ezek további erősítésére, illetve kiküszöbölésére. Az értekezlet eredménye hamarosan olvasható lesz a hivatkozott honlapon.

A Vadvilág Világnapja

Az ENSZ Közgyűlés tavaly decemberben nyilvánította március 3-át a vadon élő állatok és növények világnapjává. A választás azért esett éppen erre a napra, mert március 3-án fogadták el 1963-ban a veszélyeztetett állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelmére vonatkozó egyezményt (CITES). A világnap nemzetközi koordinátora ennek megfelelően a CITES Titkárság lett. A világnap hivatalos honlapja⁴ számos eseményről

Március 3., a Vadvilág Világnapja

¹ <http://sustainabledevelopment.un.org/owg8.html>

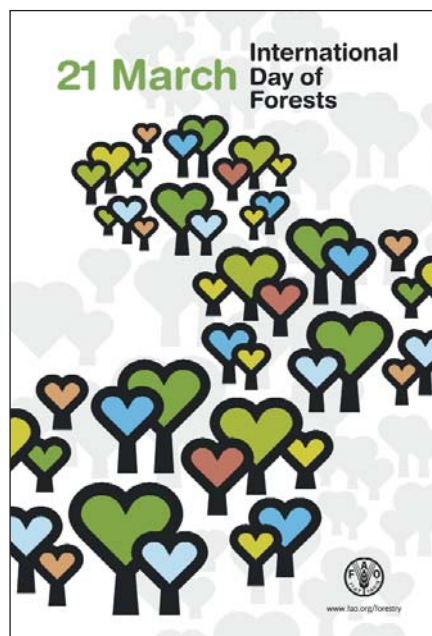
² <http://sustainabledevelopment.un.org/focussdgs.html>

³ <http://www.un.org/esa/forests/adhoc.html>

tájékoztató. Az ENSZ Főtitkár ott olvasható üzenetében hangsúlyozza, hogy bár a vadon élő állatok és növények a fenntartható fejlődés és az emberi jólét nélkülözhetetlen részei, az élőhelyek zsugorodása és az illegális kereskedelem folytán állandó veszélyben vannak. A világnap többek között erre a veszélyre hívja fel a figyelmet.

Az Erdők Világnapja

Idén másodszor kerül megünneplésre az Erdők Világnapja. A FAO a tematikus napon, március 21-én fogja megjelentetni az erdőterület változásáról szóló, távérzékelésen alapuló legfrissebb jelentését egy szakmai szimpózium keretében Rómában. Genfben pedig az Európai Gazdasági Bizottság titkárságával együttműködve a divat világát meghódító, erdei rostokból (lyocel-tencel) ké-

Március 21., Az Erdők Nemzetközi Napja

szült, természetbarát szövetek felhasználásról szóló rendezvényre kerül sor.

A világnap népszerűsítése céljából a tavalyi évhez hasonlóan tv-reklámblokkba illő, egyperces filmet is készített a FAO, mely elérhető a világnap honlapján⁵ és a jelenlegi nyolc nyelv mellett bármely nyelvre szabadon lefordítható. Eddigi megállapodásaink alapján rendszeresen vetíti a CNN International és hat regionális csatornája, a Euronews, a Deutsche Welle és az Al Jazeera. Érdemes megemlíteni, hogy a nagy

televíziótársaságok mennyire fogékonnyak az erdő ügye iránt, csupán a CNN több mint 7 millió dollár értékben biztosított adásidőt 2011-ben és 2013-ban az Erdők Nemzetközi Éve és az Erdők Világnapja reklámfilmek sugárzásához – természetesen térítés nélkül. Érdemes lenne megvizsgálni, hogy a hazai tv-csatornák hasonló affinitást mutatnak-e.

Az Európai Erdészeti Egyezmény

Készen van és még sincs kész – így lehetne jellemezni a talán legambiciózusabb erdészeti politikai kezdeményezés jelenlegi állapotát. A 2011-ben Oslóban elhatározott egyezmény szakmai szövegét hihetetlenül rövid idő alatt, 2012 márciusa és 2013 júniusa között sikerült kidolgozni, az egyezmény azonban mégsem kerülhetett lezárásra, mert működtetésének egyes szervezeti kérdéseiben a tárgyaló országok eltérő álláspontot képviseltek és képviselnek ma is.

Február 2-3-án a spanyolországi Valadolidban tartott értekezleten⁶ kísérelték meg a Forest Europe tagországai a kompromisszum lehetséges kidolgozásának ütemtervét kialakítani, de a várt egyetértés nem született meg. Így most nagy várakozás előzi meg a folyamat társelnöki posztját betöltő Spanyolország és Szlovákia következő javaslatát a folytatásra vonatkozóan, mivel az ún. Oslo-i Mandátum szerint a tárgyalásokat 2014 májusában le kell zárni.

Különleges jelentőséget kölcsönöz az egyezménynek, hogy jövőre az ENSZ Erdészeti Fórum kapcsán egy esetleges globális egyezmény lehetőségéről is döntés születne, és a hagyományosan egyezménypárti európai régió tárgyalási pozícióra érdekes hatással lehet, ha saját regionális egyezményének tárgyalási folyamata elhúzódik vagy esetleg nem hoz eredményt.

FAO Erdészeti Bizottság

A hat regionális erdészeti bizottság elmúlt fél évben lezajlott ülései után 2014. június 23-27. között Rómában fog ülésezni a FAO Erdészeti Bizottsága (COFO)⁷. A regionális bizottságok javaslatai alapján az ülés fő témája az erdők társadalmi és gazdasági szerepe lesz. Az előkészítő anyagokban, így a „Világ Erdeinek Állapota 2014-ben” című tanulmányban a FAO elsősorban az erdő

Dr. Csóka Péter (FAO) és...

... Szepesi András (VM) a Forest Europe értekezleten

azon javaira és szolgáltatásaira kívánja ráirányítani a figyelmet, amelyek értéke a becslések szerint jelentősen meghaladja az erdészeti szektorban regisztráltan előállított évi 600 milliárd dollár hozzáadott értéket, és amelynek forrásáról, eloszlásáról és valós értékéről megbízható adatok hiányában valójában nagyon keveset tudunk. Egyebek között ez az ismeret- és információhiány az, ami megakadályozza vagy hátráltatja, hogy az erdők valós súlyuknak megfelelően szerepeljenek az egyes fejlesztési politikákban vagy stratégiákban.

A Bizottság megkísérel útmutatást adni mind a tagországok, mind a FAO számára arra vonatkozóan, hogy miként kerüljön az erdők javainak és szolgáltatásainak teljes értéke megállapításra, és azokra a lépésekre, melyek ennek megoldásához szükségesek. Könnyen belátható, hogy ez a problémakör szervesen kapcsolódik a cikk elején taglalt fenntartható fejlődési célokhoz is, azaz a kör bezárul: amíg az erdők valós szerepét a természetben és a gazdaságban nem tudjuk teljes körűen értelmezni és bemutatni, addig vajmi kevés esély van arra, hogy az erdő valóban a fenntartható fejlődés egyik pillére legyen, ne pedig hibás célkitűzések vagy folyamatok áldozata.

Látható tehát, hogy 300 évvel a fenntartható erdőgazdálkodás koncepciójának megalkotása után is bőven akad feladat az erdészeti előtt, és 2014-ben sem leszünk kihívások híján. 🌳

⁴ <http://www.wildlifeday.org/content/events>

⁵ <http://www.fao.org/forestry/international-day-of-forests/en/>

⁶ http://www.forest-europe.org/ministerial_conferences/expert-level-meetings-2014

⁷ <http://www.fao.org/forestry/57758/en/>

Helyzetjelentés erdei vadkár ügyben

avagy: mi az oka, hogy a természetközeli erdőgazdálkodás lábra nem tud kapni?*

Műszaki átvétel ideje volt néhány éve. A nap végére jutott a „krém”: szarvas által teljesen lerágott, átadásra ketyegő erdőfelújítás. Kár, nagyon nagy kár! — mondta a nagy tapasztalatú idős erdőfelügyelő az erdőrészlet sarkán, fáradtan és csüggedten körülhordozva tekintetét a felújításon. Némán hallgattuk, teljesen egyetértettünk vele, majd első helyre soroltuk az erdőrészletet a következő évi kerítésépítési tervbe, amely ekkor már több tíz kilométer kerítéshosszra rúgott...

Akkor és most is eszembe jutott *Turós László* erdőmérnök barátságom és kollégám immár évtizedes cikke, amelyben részletesen foglalkozott a gímszarvas- és vaddisznóállomány helyzetével, az általuk okozott károk tendenciájával, és a védekezések közül az erdővédelmi (vadkárelhárító) kerítések nagyságrendjével. Bár a cikk világos felhívás volt, nem voltam olyan naiv, hogy higgyem: a hatására majd kedvező irányban történik valami. Inkább a rendszerváltás utáni tulajdonváltásban bíztam, abban, hogy a megnövekedett magánerdő-tulajdonos, és főként a mezőgazdasági termőföld tulajdonos rétege majd felismeri elemi érdekeit. Vadkár ügyben, illetve az annak meghatározó hányadát okozó, említett vadfajok állományának csökkentésére megteszi a megfelelő gyakorlati lépéseket. Erre sarkallhatott volna *Varga Béla* erdőmérnök kollégánk „Elorzott tulajdon” című cikke is, amely a gazdák szaklapjában jelent meg. Mára be kell látnom, hogy lényegi változás ez idáig nem történt.

Az ország erdőterületeit – főként Baranya, Somogy, Zala megyékben – nagy gyakorisággal járom, ezért a vadkárral kapcsolatos információim, tapasztalataim frissek és nagyszámúak. Először a főbb károsító vadfajokat veszem sorra, és kárfajtánként minősítem erdei élettevékenységüket.

Az erdőmérnök és az erdőszelvényes gárdában jelentős korszakváltás zajlott és zajlik. A fiatalok nagyobb hányada már szinte csak adminisztrál, az erdőbe ki sem jut (tisztelet a kivételnek), így nem szembesülhetnek a számukra sokszor megoldhatatlan problémával. Ezért alapvető kérdésekre is kitérek a továbbiakban, azoktól az idősebb kollégáktól, akiknek minden nyilvánvaló, elnézést kérek. Induljunk tehát el az ominózus tánciskolai kályhától!

Az őz

A német erdészek csak barna erdőgyilkosnak becézik. Mag-, makkfelszedési, valamint taposási kára jelentéktelen. Rágáskára viszont jelentős a felújítási területeken, telepítésekben. Évekig lecsipkedheti az éves növedéket. Az elegyfajokat, szárlankénti elegyet rendre megsemmisíti. Ellene a fegyveres védekezés hatékonyan alkalmazható. Kis territóriumon (3-4 km²) él, és néhány óránként táplálkoznia kell. A felújításban feláll, mozog, így könnyen terítékre hozható. Az őznek érdekes tulajdonsága, hogy az elektromos kerítés áramütésére teljesen érzéketlen. További jellemzője, hogy minden erdővédelmi kerítésbe előbb-utóbb bejut, a kerítésben él, vízszük-

Rágáskár. Fotó: Dr. Koltay András

ségletét csapadékból és a harmatból képes pótolni, kihajtani nem lehet, károsításának megakadályozására fegyverrel kell terítékre hozni. Természetes ellensége a repatriálódott arany-sakál. Az említett déli megyékben az arany-sakál-populáció igen jelentős. Bár a tavaly tartott sakál-konferencián bizonygatták, hogy inkább dög- és pocokevő – azonban személyes tapasztalatom, hogy még a felnőtt bakot is megfogják. Az őz szaporulatát szinte teljesen elpusztítják, megfogják az elfektetett egyhetes szarvasborjút is, sőt, a kocáról is képesek leválasztani a malacokat. Rendkívül ügyes vadászok, párban, vagy falkában vadásznak. A pocok „vadászataiban” viszont messze elmaradnak a róka mögött. Egyébként a rókát, sőt a borzot is megfogják, majd beköltöznak a kotorékukba. A leírtak a saját tapasztalataim. Ahol sakálpopuláció él, az őz erdei kára elviselhető szintre szorul vissza. Ahol sakál nincs, ott a helyi vadászok felelősek az őz károkozásáért.

A vaddisznó

Sok vadász és erdőszelvényes *Buzgó József* azon véleményét, hogy a vaddisznó a 21. század legsikeresebb hazai vadfaja. Szapora, rendkívül ellenálló szervezetű, stabil idegrendszerű, okos, a civilizációhoz is jól alkalmazkodó faj. Elfoglalja a különböző extrém élőhelyeket, üdülőövezeteket, kerteket, sőt városi játszótérre is (pl. Salgótarján).

Egy szép napon egy süldő megjelent a budai Móricz Zsigmond körtéren, az őt üldöző rendőr „díszlövéseitől” kísérvé leszaladt a Duna-partra, beugrott a vízbe, majd elúszott Csepel-sziget irányába. Köszöni szépen ma is jó van.

A vaddisznó makkfelszedési kára katasztrofális hatással van a természetes erdőfelújításokra. Több ismétlésben, szisztematikusan átforgat minden tenyérnyi területet. A kerítéseket áttöri. A már fonnyadt sziklevele miatt másodéves makkvetéseket teljesen megsemmisít, amikor az esők után lazává válik a talaj. A saját marmagasságának megfelelő gödröket képes kitúrni és akár 8-10 éves fácskákat kiforgat, összerág. Először arra gondoltam, talán vízhiány miatt teszi, de mivel nagy esők után is ugyanezt tapasztaltam, nem ismertem fel az indokát. A jelentősége azonban indokolja, hogy a károsítások közé a túráskár is mielőbb bekerüljön.

* Ferdítés Csokonai Vitéz Mihálytól

Taposási kára – ahol nagyobb létszámú állománya él – jelentős, ráadásul sok váltót használ, a csemetést, vagy a fiatalost keresztül-kasul gázolja. Rágáskára furcsa, lassan országosan tapasztalható jelenségben nyilvánul meg. Az erdőfőnöki ültetés után sorra kihúzott csemetéket először a gímszarvas rovására írtam, de a „tettenérés” bizonyította, hogy a vaddisznó a vétke. Először csak a méretes tölgy-csemetéket húzta ki, a gyökfőt összerágta. Mára az Ormánságban, Zalában egyaránt tapasztaltam, hogy még a kisméretű (vékony szárával szinte alig megtalálható) csemetéket is megtizedeli. Még nem hánt – agyarfenést a tölgyeken már tapasztaltam –, de ahogy a vice mondja, hamarosan igénye lesz rá...

Ahol vaddisznó jelentős számban él, nemcsak az erdő természetes megújítása, de a bükk, tölgy és cser mesterséges vetése, vagy ültetése is hiábavaló. Láttam olyan tölgyes erdőtelepítést, amelyben kétszeri makkvetéses első kivétel két éves állományának megsemmisítése után, az újraerdősítés csemetéit kezdi kihúzkodni a vaddisznó. Ilyen körülmények között az erdőtörvényben előírt folyamatos erdőborítású kezelés rőzsaszín vágyálom. A folyamatos borítású erdő megújítása a magtermésből folyamatosan megjelenő, vegyeskorú újulatra alapozott, az ilyen újulat viszont a vad által felszedett makk hiányában nem jöhet létre.

Túrás, forgatás. Fotó: Dr. Koltay András

A disznó javára írható, hogy szereti a rágcsáló kártevőket (egér, pocok) „levadászni”. Rendkívüli intelligenciáját a következő eset is alátámasztja. A 2000-es évek elején a Börzsönyben, a Királyréti Erdészet adott otthont egy kísérletnek. Annak során a bükkös erdőkben a rágcsálók populációját vizsgálták. Egyebek között a populáció nagyságát, szaporodási dinamikáját stb. Tolltartóhoz hasonló, üveg tetejű dobozokba fogták be a rágcsálókat, amelyeket megszámoztak, megjelöltek. Elengedve őket, statisztikát vezettek, kíváncsiak voltak, vajon hányszor fogják be újra a kis állatokat, mennyi számozott kerül ismételtelen a dobozba. A kísérletet a vaddisznók meghiúsították. Ruff János erdészvezető kollegám tájékoztatott arról, hogy a dobozba foglyul ejtett rágcsálókat a vaddisznók úgy vették ki a dobozból, hogy még az üvegtető sem sérült meg.

Ha megtizedeli a kerítésben a pocokállományt, már hasznát hajt. Sajnos, azt nem lehet vele megértetni, hogy csak a legalább 4-5 éves csemetésben tegye, amikor a csemete gyökere már méternél mélyebben megkapaszkodott.

Állománya puskával nem csökkenthető az elviselhető szintre. Ha felüti fejét a sertéspestis, vagy ártéren az árvíz,

az állomány lecsökken, főleg a szaporulat és fiatal egyedek pusztulnak el. A létszámcsökkenés után rendkívüli szaporulata van, így az állomány 3-4 év után teljesen kiheveri a megfogyatkozást. Az ivarérett kanok kivételével kondában él, és ahol a konda megjelenik, ott súlyos kártétel következik be.

A gímszarvas

A vadászok szerint nemzeti kincsünk, mint erdeink. Mag- és a makkfelszedése nem marad el a vaddisznótól. Képes tisztán makkal megtölteni bendőjét. A makktermések után a téli szisztematikus avarforgatásban ugyanúgy részt vesz, mint a vaddisznó. Még a talajba vetett makkot is kikaparja, ez azonban már közel sem olyan alapos, mint a disznóé. Megkülönbözteti az is, hogy míg a disznó a nyelvvel fordítja ki héjából a makkot, a szarvas kártételénél sok az elharapott, feldarabolt makk.

Taposási kára jelentős. Kisebb-nagyobb csapatban (rudliban) jár, útvonalait (váltók) éveken keresztül megtartja, ha nem zavarják meg, azokon közlekedik. A váltók mentén, ameddig a nyakával felér, a növényzetet bokorra visszarágja. Amint a vaddisznónál a csemeték kihúzásával, a szarvasnál az örökös visszarágással mennyiségi károk is bekövetkezhetnek. A csúcshajtás visszarágását egy-két alkalom után a tölgyfélék még kiheverik. A sorozatos bokorra rágásnak azonban már a fa későbbi állapotára vonatkozóan is következményei vannak. Nem tud egyenes, ágtsíza törzset fejleszteni, az agyonrágott ágak közül egyesek kitörnek, elhálnak, korhadt göcsöt eredményeznek a fatestben. Sokszor gomba, vagy rovarkár elszennvedői az ilyen faegyedek. A rágáskár elsősorban minőségi kár, de ha sorozatosan évről évre bekövetkezik, azaz az évi növedék elveszik, a kár mennyiségivé adódik össze. Ez a növedékvesztés az erdő egész élete során veszteség marad.

Hántás: a kérget és a hancsot a szarvas a fogával lehúzza a fácskákról. A sima kérgű fákat még gyérítés korban is meghántja. Ha a hántás körkörös, a fa azonnal elpusztul. Ha részleges, a fa sejtiszövettel benövi, de a gombatámadás miatt a geszt elkorhad. A keskeny szíjács a törzset nem tudja tartani, viharban, vizes hóesésben, ónos esőben a fa derékba törik. A sima és puha kérgű fák sokaságát, akár egész erdőrészeket is meghánthat, amelyeket fiatal korban töre kell vágni, idős korban ki kell termelni, majd újraerdősíteni. A hántáskár súlyos és benövése esetén nem feltűnő, alatto-

Kéreg dörzsölés, hántás erdei fenyvesben. Fotó: Dr. Koltay András

mos kárfajta, véleményem szerint az erdőtörvényben nem kellően szankcionált.

Külön kell szólni a törésről, a dörzsölésről, amikor a bika agancstisztítási időszakban van. Az őznél azért nem taglal-tam, mert nagyságrendileg elenyésző. Igaz, rendkívül bosszantó, amikor szőlőben, gyümölcsösben a kedvenc kis gyümölcsfán tisztít le a bak, de ez a különcködő, válogatós guszta genetika van benne.

A bika nem válogat ennyire, kártétele azonban sokkal látványosabb. Még tíz centiméter átmérőjű nyárfát is képes a lábai közé véve lehajtani, és agancsával széjjelverni. Főként a fiatal bikák egész bőségi idényben képesek indulataikat a bokrok, fák verésével, dörzsölésével levezetni. Ahol sok a szarvas, az állandó bögőhelyen mennyiségi kár is keletkezhet.

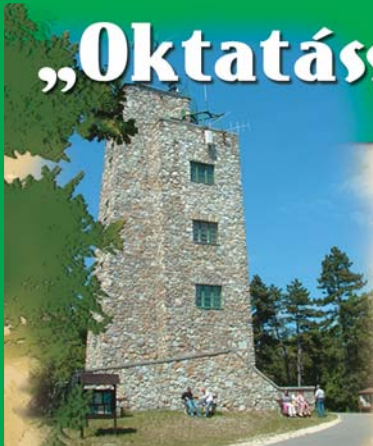
Szólnom kell egy másik törésfajtáról, ami mindkét nemre jellemző, és amelyet a borjú fiatal korában, szerzett szokásként vesz át az anyjától. Ez a végre a szarvas szája alól kinőtt, 2-3 méteres fácskák csúshajtásának visszatörése. Az állat a foga közé veszi a vezérhajtást, megroppantja és letöri. A letört hajtásdarab elszáradva a háncon lóg lefelé. A hajtást nem eszi meg, semmi haszna sincs belőle, úgy gondolom, csak rossz szokása lehet, vagy esetleg a zavartsága, idegessége okozhatja. Következménye azonban igen sú-

lyos. A fa a monopodiális növekedés helyett, villás, seprűs, deformálódott koronát növeszt. Csökken az ágtszta, egyes törzs hossza, ennek következtében nagymértékben csökken a fa egyedi gazdasági értéke. Ha ez több ízben megismétlődik, a fa teljesen eltorzul. Ráadásul a letört felületen a korábban leírt károsítók támadják meg. Újraindítani tőre, majd egy szálla vágással lehet a fácskát, de ez egyrészt növedékvesztéssel, többletköltséggel jár, másrészt egész erdőrézletben a gyakorlatban kivitelezhetetlen. Ez a kárfajta szintén nem szerepel a törvényben, de elismertetése véleményem szerint halaszthatatlanná vált az egyre kiterjedtebb megjelenése miatt.

Kis hazánkban tehát az egyik nemzeti kincs tönkresilányítja a másikat. Azt pedig minden épeszű ember tudja, hogy az erdő életközössége működőképes szarvas nélkül, de a szarvas nem tud létezni erdő nélkül.

A cikk folytatásában további gordiuszi csomópontjait fogom részletezni az erdei vadkárdésnek. Terítékre kerülnek a jogi szabályozás hiányosságai, az erdészeti és vadászati hatóság hozzáállása, a különböző gazdálkodók, és a vadászatra jogosultak nézőpontjai.

Bodor László
erdőmérnök

„Oktatással a természet oldalán”

Tisztelt Kollégák! Kedves Vendégeink!

Az Országos Erdészeti Egyesület 145. Vándorgyűlésének Szervező Bizottsága nevében, fogadják szeretettel meghívásunkat a

2014. június 13-14-én Sopronban

megrendezésre kerülő soron következő vándorgyűlésre.

Vándorgyűlést rendezni mindenki számára nagy megtiszteltetés, de egyben nagy felelősség is. Különösen igaz ez utóbbi megjegyzés az erdészszakma hazai bölcsőjének számító városunkra. A vándorgyűlés várható résztvevőinek döntő többsége ugyanis ebben a városban végezte tanulmányait, s ezer szállal kötődik nem csak az Alma materéhez, hanem magához a városhoz, a város lakóihoz is. A rendezők helyzetét könnyíti talán, hogy hamarabb elnézik neki, ha bár nem szeretne, de mégis hibázik, ugyanakkor az elvárás is egy kicsit más. Mi azon leszünk, hogy mindezeket figyelembe véve maradandó élményt nyújtunk a vándorgyűlésen résztvevő kollégáinknak és vendégeinknek.

A tatai vándorgyűlés gyakorlatát követve, a vándorgyűlést közvetlenül megelőzően kerül sor az „Év Erdé-sze” verseny megrendezésére. Ennek szervezője és házigazdája a NYME Roth Gyula Gyakorló Szakközépiskola és Kollégium lesz. A verseny eredményhirdetésére az ünnepi közgyűlésen kerül sor.

Bízunk benne, hogy a vándorgyűlés programja, az Alma mater szellemisége és az együtt töltött órák felejthetetlen élményt fognak nyújtani a vándorgyűlésen résztvevő – nyugodtan mondhatjuk, hogy jelen-tős számban „hazalátogató” – vendégeink számára.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk Sopronba 2014. június 13-án és 14-én.

Jó szerencsét! Üdv az erdészek!

Dr. Jámber László
a Szervező Bizottság elnöke

Jelentkezés és részletes információk a **www.vandorgyules.hu** honlapon érhetőek el.

Jelentkezési határidő: **2014. április 15!**

'TURBO' akác magtermesztő ültetvény

30 év akácnesesítési eredménye 30 hektárba sűrítve

Szabó Gábor – okleveles erdőmérnök, erdészeti üzletág vezető, Silvanus Csoport Kft.

Magyarország az akácgazdálkodásban és az akác nemesítésében is a világ élvonalába tartozik. Ezt a tényt mind hazai, mind nemzetközi fórumokon előszeretettel emlegetjük, és méltán lehetünk büszkéek az elért eredményekre. Ha összehasonlítjuk a rendelkezésre álló fajtaválasztékot és a hazai akácgazdálkodásban alkalmazott nemesített szaporítóanyagok arányát, akkor már sokkal árnyaltabb képet kapunk, hiszen akácerdeinkben, ültetvényeinkben alacsony százalékban találunk magas nemesítési fokozatú szaporítóanyagot és abból fejlődött állományokat.

Erdeink, ültetvényeink többsége magtermelő állományok alól gyűjtött magból származik, amelyek közül a legismertebbek a 'PUSZTAVACSI' és 'NYÍRSÉGI' körzetben kijelölt magtermelő állományok. Üdvözlendő volna, ha az eredmények büszke emlegetése mellett az akácgazdálkodásban fokozatosan nagyobb teret kapnának a magas genetikai értékű nemesített akác-fajták, ezzel emelve az állományok minőségét és a kitermelésekben az értékesebb választékok arányát. E célnak elengedhetetlen alapfeltétele a versenyképes áron beszerezhető nemesített szaporítóanyag.

Az akác hazai nemesítésének történetét számos munka feldolgozta már. Sokan az 'ÁRBOC AKÁC' fajtacsoportot azonosítják az akácnesesítés legfontosabb eredményeivel, gondolok itt többek között az 'ÜLLŐI' vagy 'NYÍRSÉGI' fajtákra. A legújabb fajtákat, az elmúlt 30 év nemesítési munkájának eredményeit már talán kevesebben ismerik. **Dr. Rédei Károly** és az ERTI munkásságának köszönhetően számos új fajta áll jelenleg is fajtaelismerés valamely szakaszában. **Dr. Kapusi Imre** az Erdészeti Tudományos Intézetben, majd később önállóan is folytatta nemesítési tevékenységét, melynek alap gondolatát az akác fiatalkori gyors növekedésében rejlő előnyök kihasználása és a célzott szelekciós tevékenység adta. Külön cikket érdemelne a nemesítési folyamat és a négy főbb egymásra épülő szakaszra tagolható fajtaelőkészítő szelekció leírása, helyszíneiben itt csak a leglényegesebb pontokat emeljük ki.

A nemesítés kiindulási alapanyagát magtermelő állományokból származó –

ún. 'Kiválasztott' kategóriájú – magcsemeték adták. 20 alföldi csemetekertben hét év alatt kiválogatásra kerültek a kiválóan jó növekedésű egyedek (első szelekció). A kiválogatott 116 000 nyír-ségi és 24 000 pusztavacsi magtermelő állományokból származó csemetét összesen 40 hektár kísérleti erdősítés-

'TURBO' akác utódvizsgálati állomány, jobbra 'TURBO' sor, balra kontroll

ben ültettek ki 13 község határában. Ezekben az állományokban szelektált tovább a nemesítő, ennek során 125 kiválóan jó növekedésű és legalább elfogadható-jó törzsalakú törzsfát jelöltek ki (második szelekció). A 125 törzsfa törzskönyvezésre került. A nemesítési folyamat ezen a ponton kettévált. 86 gyökérdugvánnyal jól szaporítható törzsfaként választottak ki (harmadik

szelekció) és kihelyeztek klónkísérletekbe, emellett a 125 törzsfa magonc utódaiból több helyszínen utódvizsgálatokat létesítettek. A törzsfa utódnemzedékek visszatérő felvételezése és értékelése alapján a 125 törzsfa közül kiválasztották azokat, amelyek mag- (generatív szaporítású) csemetéi a legnagyobb faanyagprodukciót adták az utódvizsgálatokban (negyedik szelekció). A 8 legjobb utódnemzedékkel rendelkező törzsfa klónjaiból (oltványjaiból) állították össze a 'TURBO' fajtát. A 'TURBO' fajta egy ún. magtermesztő klónösszeállítás, amelynek fizikai megjelenése egy magtermesztő ültetvény, azaz a gyakorlatban elterjedt szóhasználatnál magtermesztő plantázs.

Felismerve a nemesítés eredményeiben rejlő lehetőségeket, **Németh Jenő**, a Silvanus cégcsoport tulajdonosa és ügyvezetője megállapodást kötött dr. Kapusi Imrével, és megvásárolta a 125 törzsfa és a törzsfák utódnemzedékeinek hasznosítási jogait. A legjobb nyolc törzsfa vegetatív felszaporításával nyert klóncsemetékből 2012-2013 folyamán a Silvanus 30 hektáron magtermesztő ültetvényt létesített Zala megyében azzal a céllal, hogy mind a hazai, mind a nemzetközi piacra vizsgált kategóriájú, elit termesztési fokozatú, fémzárolt 'TURBO' akác magot és ebből nevelt magonc csemetét tudjon előállítani. A plantázisban felhasznált klónokat a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalánál bejelentették növényfajta oltalomra, elkerülendő a jogosultak körén kívüli illetéktelen szaporítást és hasznosítást.

A nemesítési folyamatot a Silvanus cégcsoport nem fejezte be a 'TURBO' klónok hasznosításával. Saját üzemi körben továbbfolytatta azt a 125 törzsfa utódnemzedékében végzett egyedszelekcióval, melynek célja immáron a gyors növekedés mellett a kiváló törzsalakkal és famínóséggel rendelkező fák kiválasztása volt (ötödik szelekció). A kijelölt törzsfák és vegetatív utódaik alkotják a 'TURBO-OBELISK' fajtacsoportot. A jelenleg is folyó K+F tevékenység legfontosabb feladata

Kiültetésre váró 'TURBO' oltványok 2013 őszén

az új fajták tesztelése és a 'TURBO-OBELISK' vegetatív szaporítóanyag üzemi léptékű előállításának kidolgozása az önköltségek fokozatos csökkentésével. A cél: versenyképes árú, magas genetikai értékű vegetatív szaporítóanyag előállítása és kísérleti ültetvények létesítése. A K+F munkát az Új Széchenyi Terv Gazdaságfejlesztési Operatív Program keretében az Európai Regionális Fejlesztési Alap és a magyar állam is támogatja a GOP-1.1.1-11-2012-0084 számú pályázati konstrukcióban. A projektet a Hungaroplant Kft., a NAIK Erdészeti Tudományos Intézet és a Nyugat-magyarországi Egyetem által létrehozott konzorcium valósítja meg.

Cikkünkben a rövid nemesítési és történeti bevezetőt követően elsősorban a 'TURBO' magtermesztő ültetvény előkészítése és létesítése során összegyűlt szakmai tapasztalatokat szeretnénk megosztani, bemutatva a fásítás, ültetvénylétesítés olyan különleges területét, amellyel a mindennapi erdészeti gyakorlatban csak ritkán találkozunk az erdőművelő, erdőgazdálkodó.

Magtermesztő ültetvény a NÉBIH Erdészeti és Energetikai Szaporítóanyag Felügyeleti Osztálya (növénytermesztési hatóság) által jóváhagyott kiviteli terv szerint létesíthető. A létesítés során a hatóság folyamatosan ellenőrzi az előírások betartását a kiindulási szaporítóanyag genetikai tisztaságától és megfelelő minőségétől kezdve az elkészült plantázs hatósági átvételéig. A helyszíni hatósági ellenőrzést követően a növénytermesztési hatóság az ültetvényt nyilvántartásba veszi, és az ültetvény

felkerül az erdészeti szaporítóanyag-források nemzeti jegyzékére. Ezután az ültetvényről származó szaporítóanyag már forgalomba hozható. A vetőmag származásigazolását és fémzárolását ugyancsak a növénytermesztési hatóság végzi. A szaporítóanyag – a fajtaelismerési vizsgálatok befejezéséig – 'Kiemelt' (Qualified) kategóriában, 'TURBO' fajta megjelöléssel kerülhet forgalomba.

Egy 30 hektáros magtermesztő ültetvény szaporítóanyag-igénye még az itt alkalmazott 4x4 méteres hálózat esetén is 20 000 vegetatív szaporítással nyert klóncsemete. Gyökérdugványozással a 8 törzsfű ilyen léptékű felszaporítása legalább négy-öt évet vett volna igénybe, így először a laboratóriumi mikroszaporítás, majd – annak alacsony kihozatali százaléka miatt – oltványok nevelése mellett döntöttünk. A törzsfűről és a korábban génarchívumba helyezett oltványokról gyűjtött oltógallyakkal sikerült a szükséges mennyiségű konténeres 'TURBO' oltvány csemetét előállítani. A klónok önálló színkódot kaptak, és az utónevelés, szállítás során elkülönítve kezeltük őket.

A magtermesztő ültetvény térbeli elrendezése során a jogszabályi előírásoknak megfelelően az egyenletes klónelrendezésre törekedtünk. A területet 100 x 16 méteres parcellákra osztottuk, így egy parcellán belül 100 csemete ültethető ki 4 x 4 méteres hálózatban, a sorok között 2 méteres eltolással az egyenletesebb növetér érdekében. A parcellák sarokpontjait, valamint a 100 méteres oldalak felezőpontjait földmérő segítségével GPS készülékkel tüztük ki. Az ültetés gépi gödörfúrás kö-

vetően konténeres oltvány csemetékkel történt.

Az ültetvény létesítése során meg kellett szervezni az oltványok leszállítását, a helyszíni elkülönített tárolását, majd a napi ültetési mennyiség területre juttatását. A végleges ültetési hálózatot ki kellett tűzni, az ültető gödröket kifúrni, majd megszervezni az ültetést, állandósítást, elkészíteni a végleges klónelrendezés alapján a 180 parcella egyedi térképét. Az előkészítéssel együtt összességében a munka két és fél hónapot vett igénybe, néha esőszünetekkel és hózivattal tarkítva.

A végleges hálózat kijelöléséhez kitűző zsinórokat és mész-hidrárt használtunk. A négy 4 méterenként megjelölt 50 méteres zsinór még kezelhető hosszúságúnak bizonyult, így 3 mérőszalaggal 5 fő egy parcellát viszonylag rövid idő alatt ki tudott jelölni. A mész-hidrát még több napig tartó esőzés után is jól látható maradt, így a gödörfúró gond nélkül tudott dolgozni. A traktorra függesztett, 30 cm átmérőjű gödörfúró naponta 900-1200 ültető gödört tudott elkészíteni.

Néhány adat az ültetési logisztikával kapcsolatban: a 20 000 konténeres klóncsemete leszállítása összesen három 22 tonnás nyerges vontatót vett igénybe. Rekeszekbe tízesével elhelyezve, CC-kocsik segítségével viszonylag egyszerűen kézi erővel megoldható volt a fel- és leterhelés. A helyszíni készletező hely és a plantázs céljára kijelölt földterület közötti 9 kilométeres távolságon a napi ültetési mennyiséget (600-1200 csemete) egy 3,5 tonna teherbírású utánfutóval és terepjáróval közúton és jól járható földutakon oldottuk meg.

Beültetett 'TURBO' oltvány színkóddal ellátva

A plantázsban egy-egy parcellában a nyolcféle törzsfaklónból rendre azonos arányban kerültek kiültetésre a csemeték. A parcellán belül véletlenszerűen szétosztott, de az egyes parcellákban azonos arányban ültetett klónok biztosítják majd a nyolc törzsfaj genetikai állományának egyenletes keveredését a beporzás során. A klónokból rendre 3-9-9-9-12-17-18-23 darabot kellett egy-egy parcella közepére helyezni, azt onnan az ültető gödörkhöz vinni, és elvégezni a szakszerű beültetést. Mind a napi ültetési mennyiség fel- és lerakásánál, mind a parcellákon belüli szétosztásnál nagy fegyelmezettség és folyamatos szakirányítói jelenlét szükséges a keveredések és hibák elkerülésére. A csemeték egyedi jelölése és annak tartóssága kiemelten fontos feladat, mivel ennek hiányában azonnal komoly fennakadások jelentkeznek a munkában – hiányzó fajtajelölésnél az egész parcellát újra kell leltározni, több hiányzó jel esetén pedig már szinte esély sincs a komponens klónok pontos meghatározására.

A plantázs parcelláiról kézi felvételezéssel egyedi térkép készült, mely digitalizálást követően lehtëvé teszi min-

Befejezett, műszakilag átadott 'TURBO' magtermesztő ültetvény

den egyes klón helyének pontos beazonosítását. A csemeték helyét 100 cm-es karókkal állandósítottuk, a vadkár megelőzéséről kerítés és a helyi vadásztársaság gondoskodik. A területre 3 kapun lehet bejutni.

2014 tavaszától a plantázs fenntartási és ápolási feladataival szembesülünk. A tág hálózat miatt a lombkoronák teljes kifejlődéséig és záródásukig

folyamatos gyomkontroll szükséges. A maximális terméskötés érdekében a nagy fénykoronát koronaalakító metszésekkel alakítjuk ki. A harmadik vegetációs periódust követően már begyűjthető mennyiségű terméssel számolunk, ennek gazdaságos betakarítása újabb – műszaki szempontból sem érdektelen – kihívás elé állítja a gazdálkodót. 🌿

Szakértelem – Erkölc – Összetartozás

Országos Erdészeti Egyesület

Adószámunk: 19815905-2-41

Kedves Olvasónk!

- Ha fontos számodra az Erdészeti Lapok megjelenése;
- Ha fontos a Vándorgyűlés, az erdészbarátság;
- Ha fontos az erdőkért végzett szakmai munka és még számos kiemelt ügy az érdekeink képviselésében:

akkor kérjük, adód 1%-ának felajánlásával támogasd Egyesületünket!

A fel nem ajánlott 1% számunkra egy elvesztett lehetőség.
Reméljük, támogatásra méltónak találod a munkánkat!

Felajánlásodat, támogatásodat hálasan köszönjük!

Az Erdészeti Lapok Szerkesztősége együttműködve az NyME Erdőmérnöki Karával, új kezdeményezésként publikálási lehetőséget nyújtva/kínálva igyekszik támogatni a jövő fiatal erdőmérnökeit, az erdészettudomány területén kutató ifjú szakembereket. Az alábbiakban a Kar Tudományos Diákköri Konferenciáján elhangzott előadás anyagát adjuk közre, immár nyomtatásban.

Magyar kőris és magas kőris hibridek taxonómiai vizsgálata

Hazánkban a magyar kőris (*Fraxinus angustifolia* VAHL subsp. *danubialis* POUZAR) és a magas kőris (*Fraxinus excelsior* L.) között egészen az 1950-es évek közepéig nem tettek különbséget. Azelőtt az ártereken és láperdőkben előforduló barna rüggyű, és a szárazabb, hegy- és dombvidéki termőhelyek fekete rüggyű kőriseit a magas kőris ökotípusainak feltételezték, s csak behatóbb tanulmányok bizonyították a két kőris taxon eltérő rendszertani besorolásának szükségességét. Jól lehet, első ránézésre a gyakorlatlan szemlélő nem talál különbséget e két kőrisfaj között, alaposabb vizsgálódás után számos eltérő bélyeget vélhetünk felfedezni.

Az egyik meghatározó és egyben legfeltűnőbb eltérés a virágzat felépítésében rejlik. Amíg a magyar kőrisnek egyszerű fűrtvirágzata van, vagyis a virágzati főtengelem nem ágazik el, addig a magas kőris összetett bugavirágzattal bír, tehát a virágzaton belül több azonos rangú elágazást láthatunk (1. ábra). Sajnos ez a bélyeg csak termőkorú kőrisek esetében mutatkozik meg, viszont nemcsak a virágzó, hanem a terméssel bíró egyedeken is tanulmányozható, azaz kora tavasztól egészen késő őszig. A vegetatív szervek esetében is több hasznos határozójegy létezik (úgy mint a rüggyű színe, levélké színe), azonban ezeknek a megbízhatóságát a

magyar kőris és a magas kőris rendkívüli változatossága erősen befolyásolja, így a kutatásban a generatív szervek vizsgálatára helyeződött a hangsúly.

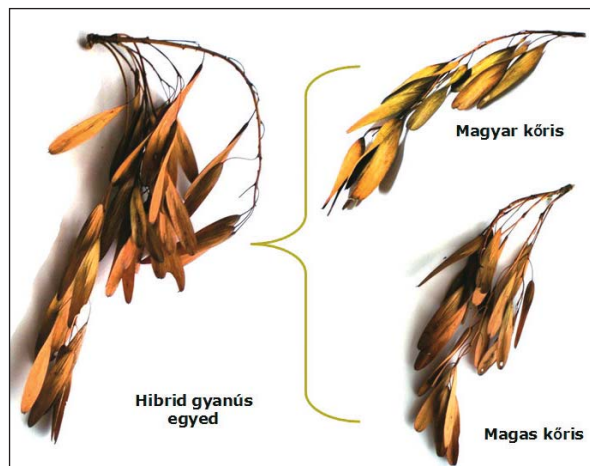
Noha a magyar kőris és a magas kőris termőhelyi igénye eltérő előfordulásokat eredményezne, e két faj mégis több helyütt megközelíti egymást. Ilyen kritikus területek a középhegységeinkből, illetve környező magashegységekből ereszkedő vízfolyások, ahol a magas kőris demontán, dealpin jelleggel behúzódik a magyar kőris elterjedési területére. Ezekben az „ütköző zónákban” feltételezhető e két közel rokon faj közös hibridpopulációinak jelenléte, így a vizsgálat többnyire az ilyen területeket érintette. Elsősorban a Répce menti állományokat mintáztam, de kontrollként a vizsgálatba kerültek a Szatmár-Beregi-síkról és Gemencről származó egyedek is. A kutatás a generatív szerveket, majd a vegetatív szerveket érintette.

A vizsgálati anyag begyűjtését számos tényező korlátozza, így a generatív szervek csak természetes felújulásból származó, termőkorú, állományiszéli vagy szabadon álló egyedekről valók. A vegetatív szervek esetében a magyar kőrisre jellemző heterofília olyan esete áll fenn, ami mind térből, azaz egyeden belül, mind pedig időben, azaz az egyed élete

ből arra az elvi hibára következtethet az olvasó, hogy a mintázás nem reprezentatív, hiszen kimaradtak az állománybeli magasabb fák, illetve fiatal egyedek, így a kőrisek egy konkrét csoportja előnybe került a többivel szemben. De a mester-séges felújítás, illetve telepítés állományainak mellőzését a származás hitelességének nehéz bizonyíthatósága indokolta. Mindkét vizsgálat során közel százszáz egyedet mintázva, a generatív szervek esetében egyedenként öt terméságot tíz termése, míg a vegetatív szervek esetében egyedenként öt összetett levél került a minta sokaságába. A virágzati szervek esetében, beleértve a terméseket, a milliméterben egzaktul kifejezhető kvantitatív paraméterek mellett kényszerű volt kevésbé pontos, a szubjektivitásnak erősen kitéve alaktani bélyegek bevonása is. A vegetatív szervek esetében ez könnyebben kiküszöbölhető, hiszen a levelek méretükből adódóan kezelhetőbbek, így a levelek és levélké esetében, több paramétert mérve ugyan, bizonyos kvalitatív bélyegek milliméterben kifejezhetővé válnak. A levélkelemez hosszának százalékban kifejezett távolságától mért szélességi értékekkel, a levélke alakja és csúcsa, valamint a levélke alapjánál mért érintő szögével a levélke válla helyettesíthető.

Sorba véve minden lehetséges minőségi, mennyiségi, valamint az ezekből származtatott paramétereket többváltozós statisztikai módszerekkel (SYNTAX 2000), a hierarchikus klasszifikáció (UPGMA) és az ordináció (PCA, PCoA, NMDS) röviden a következőket eredményezte.

A vegetatív szervek, azon belül a levél vizsgálata során azt mutatják az eredmények, hogy a levelek önmagunkban nem teljesen elegendőek a három vizsgált „kőris-típus” elkülönítésére. A generatív szervek vizsgálatakor, a dendrogramban a magas kőris egyedek vegyesen fordultak elő a hibridgyanús egyedekkel, ami a hasonló virágzati felépítésnek volt köszönhető. A vegetatív szervek morfológiájának elemzése

1. ábra: Magyar kőris, magas kőris és hibridgyanús egyed generatív szerve

során a hibridgyanús egyedek a magyar kőris egyedekkel mutattak hasonlóságot, s csak egy olyan eset fordult elő, ahol magyar kőris a magas kőrisek csoportjába került, ami a méretbeli hasonlóságnak volt tudható. Az eredményekből feltételezhető, hogy a magyar kőris és a magas kőris introgresszív hibridjei az egyik szülővel, vagyis alapfajjal kereszteződnek vissza könnyebben, így létrehozva a magyar kőris vagy magas kőris jellegű hibrideket.

Ezt a feltételezést alátámasztják olyan megfigyelt egyedek, amelyek magukon hordozzák mindkét faj jegyeit. Előkerült több olyan példány, mely vegetatív morfológiáját és termőhelyét tekintve a magyar kőrishez, míg virágzati szervei alapján a magas kőrishez hasonlított leginkább. Ha e virágzatokat alaposabban vizsgáljuk, feltűnik azoknak a magas kőrisénél gyengébb felépítése is, de eltéréseket tapasztalhatunk az egyes elágazások szerkezetében is. Míg a magas kőrisnek mindig keresztben átellenes a virágzati kocsányok elágazódása a fő virágzati tengelyen, addig a kérdéses egyedeknél a magyar kőrisre jellemző hármass örös elágazás a meghatározó. Másik fontos észrevétel, hogy a mellékvirágzati tengelyek mindkét faj esetében kizárólag keresztben átellenes elágazásúak, s itt nem figyelhető meg a hármass elágazás. Ezen felépítésbeli törvényszerűségek alapján joggal feltételezhető, hogy a magyar kőris és a magas kőris lehetséges hibridjeivel van dolgunk (2. ábra).

A terepi vizsgálatok során ezek az egyedek kiemelt figyelmet kaptak, s a Magyar Természettudományi Múzeum Növénytárában is történtek herbáriumi kutatások. Csakugyan előkerültek a már említett köztes jellegű egyedek, amelyeket egyes szerzők a *Fraxinus oxycarpa* subsp. *rostrata* taxonként azonosítottak. KEVEY BALÁZS 1984-ben somogyi gyűjtései során (Somogyszob: Bükki-malom, Bőszénfa: Fácános, Pap-hegy) szintén találkozott hasonló egyedekkel, s felismerve az említett virágzati anomáliákat, az egyedeket *Fraxinus angustifolia* VAHL 1804 subsp. *pannonica* SOÓ et SIMON 1960 var. *ramosa* KEVEY var. n.-ként írta le, s evvel egy új változatot hozott létre. Annak ellenére, hogy felismerte, hogy az egyedeknek nem a fajra jellemző fűrtvirágzata van, a *F. angustifolia* alakkörhöz sorolta őket, ami nem biztos, hogy helytálló, hiszen már a tudományos leírásból is kiolvasható, hogy a virágzat alsó része elágazik, s valószínűleg a *F. angustifolia* és

F. excelsior közti taxonról van szó. A *F. angustifolia*-nak egyszerű fűrtvirágzata van, tehát egy buga jellegű virágzattal bíró egyedet nem szerencsés egy fűrtvirágzatú faj alfajaként leírni.

Mivel már többé-kevésbé ismerjük e köztes bélyegekkélt bíró egyedek generatív morfológiáját, a vegetatív szervek felépítésében is hasonló törvényszerűségek feltárása került előtérbe. A levelek vizsgálatában próbálkozások folytak olyan kulcsfontosságú határozó bélyegek kizárására, amelyek nélkül a magyar kőris és a magas kőris közt az algoritmus nem tud különbséget tenni, ám egy bizonyos csoport mindig ugyanazt a korrelációt mutatta, s a dendrogram egészét tekintve csak kismértékű változások jelentkeztek. Ezekből azt a következtetést sikerült levonni, hogy a paraméterek csak együttesen alkalmasak arra, hogy a fajok ilyen sokváltozós statisztikai módszerekkel elkülöníthetők legyenek. Kőriseink esetében tehát több morfológiai bélyeget kell vizsgálni akkor, ha a generatív szervek nem állnak rendelkezésre, vagyis nem bizonyítható olyan egyértelmű eltérés, ami minden esetben alkalmas a két kőris megkülönböztetésére. Megemlítendő, hogy a hajtástengely mint vegetatív szerv nem volt a vizsgálat tárgya,

2. ábra: Hibridgyanús egyed, mely a magyar kőris és a magas kőris jegyeit hordozza (Fotó: Silnicki Á.)

hiszen annak tulajdonságai paraméterekkel kevésbé kifejezhetőek. Nyilván itt is vannak nagyon jó bélyegeket, mint a rügyállás, hajtás- és rügyszín, illetve a kéreg mintázata, azonban ezek is, mint sok más fás szárú növény esetében, egyedenként nagy eltéréseket mutatnak.

A leírtakból megállapítható, hogy a magyar kőris és a magas kőris egyedei közt mind vegetatív, mind generatív szervek alapján különbséget lehet tenni, ha jó elkülönítő jegyeket használunk. Ugyanakkor a hibridgyanús, átmeneti bélyegeket hordozó egyedek többé-kevésbé csak generatív szerveik alapján, természetesen különíthetőek el megbízhatóan az alapfajoktól.

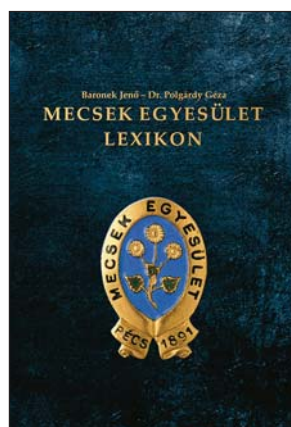
Silnicki Ádám
erdőmérnök-hallgató

MECSEK EGYESÜLET LEXIKON

Baronek Jenő – Dr. Polgárdy Géza

Az 1891. április 30-án alakult Mecsek Egyesület eddigi 122 éves működéséről és tisztségviselőiről, a Mecsek-hegységről, oldalanként három hasábjában, több mint 500 címszót tartalmazva jelent meg a kötet. A címszavak több mint feléhez, illusztrációként eredeti dokumentumok fényképe, vagy személyekről, vagy helyszínekről készült fotó került.

A háromhasábjos lexikon részt egy függelék követi, eredeti dokumentumok fényképének bemutatásával, mint például a megalakulás kori első jegyzőkönyv, az első évkönyv teljes terjedelemben,

az 1906-os alapszabály teljes terjedelemben, kettő zászlószalag, és más relikviák bemutatása teszi teljessé az összeállítást.

A lexikon B/5 méretben, kemény borítóval készült, első borítóján az egyesület díszjelvénye, hátsó borítóján jeles személyiségek és jellemző mecseki létesítmények képei láthatók.

Baronek Jenő

A patinás mecseki civil egyesület ügyvezető elnöki posztját Ripszám István, Bedő-díjas erdőmérnök tagtársunk, az OEE dél-dunántúli régiójának képviselője, az elnökség tagja tölti be.

Az „országfásítás” éghajlati vonatkozásai tudománytörténeti visszatekintésben

Dr. Jankó Ferenc – adjunktus, NyME Közgazdaságtudományi Kar

Az erdészszakma méltán büszke a 20. században, különösen annak második felében véghezvitt „országfásítási” eredményekre, amelyek révén jelentősen bővült hazánk erdővel borított területeinek aránya. Írásomban az 1949-ben induló és az 1950-es években fellendülő nagyarányú fásítás sajátos tudománytörténeti összefüggéseit szeretném röviden felidézni. Ezek talán kevésbé ismertek, szemben a történelmi szituációval, politikai motívációkkal, szakmai kérdésekkel (pl. Madas, 1953; Danszky, 1955; Magyar, 1961; Fekete, 1962; Oroszi, 1990, 1999). Végig szem előtt tartva azt, hogy az erdők, az erdőtelepítések lehetséges kedvező szerepe az éghajlatváltozás kezelésének vonatkozásában nagyon is időszerű téma.

Az országfásítás nem érthető meg azon viták ismerete nélkül, amelyek korábbi előzmények után a kibontakozó árvízvédelmi munkálatok, illetve az 1863. évi aszály kapcsán indultak meg, és átmeneti lanyhulást követően a Kaán Károly nevével fémjelzett Alföldfásítási program idején jutottak tetőpontjukra. E viták alapvetően két kérdésre fókuszáltak:

Fásítással harcoljunk az aszály ellen! Koch Ernő plakátja 1952-ből. Országos Széchenyi Könyvtár

1. Lehetséges-e erdőtelepítéssel megnövelni egy terület csapadékát, illetve tágabban, hogyan és milyen lépésekben módosítható az éghajlat az erdők telepítése révén? 2. Módosította-e az Alföld éghajlatát az árvízmentesítés? A viták különböző szemléletű összefog-

lalását adja pl. Oroszi (1990), Antal (1997) és erre legutóbb jelen sorok írója is kísérletet tett (Jankó, 2013).

A második világháború idejére a vita némileg nyugvópontra jutott, miután főképp a meteorológusok (Rétbly Antal, Róna Zsigmond, Bacsó Nándor, Berkes Zoltán stb.) sikeresen cáfolták meg azokat az érveket, amelyek az erdők esőkelését vagy az árvízmentesítés kiszárító hatását igyekeztek bizonygatni. Az 1950-es években induló országfásítás kapcsán születő újabb meteorológiai vagy erdészeti témájú írások viszont a szovjet tudomány eredményei és a „nagy természetátalakítás” törekvései előtt fejet hajtva újra gondolták az erdők lehetséges éghajlati hatásait, s többen ismét az erdők csapadéknövelő, aszályvédő, továbbá terméseredményeket javító hatása mellett érveltek (Wittner, 1950; Takács, 1951; Héder, 1952; Kakas, 1952; Lány, 1952; Dési, 1953; Toma, 1953; Kulin, 1953; Roller, 1953; Batta, 1954). Figyelemre méltó, hogy a korábban eltérő nézeteket vallók is igazodni kényszerültek a sajátos tudományos-politikai légkör elvárásaihoz (Bacsó, 1951; Bacsó et al. 1953; Berkes, 1953;).

Néhány jellemző mondat az írásokból:

Ültess fát – harcolj az aszály ellen! Nyári János plakátja 1951-ből. Országos Széchenyi Könyvtár

„a Párt irányításával a szocialista állam és a szovjet tudomány legyőzi a mostoha természetet” Bacsó, 1951, p. 84

„A mezővédő erdősávok és más erdőségek telepítése, a rövid idő alatt világhírnévre szert tett sztálini természetátalakító terv és következményei, a hallatlan méretű mesterséges víztárolók felülete [...] és öntözőművek létesítése, ország nagyságú sivatagok eltűnése, mind-mind olyan beavatkozások, amelyek nemcsak a táj földrajzi jellegét változtatják meg gyökeresen, nemcsak az érintett területek helyi időjárására lesznek kihatással, hanem változást okoznak a szomszédos területek eddigi szokásos időjárásában is.” Takács, 1951, p. 38

„A szovjet kutatók azt is kiszámították, hogy az erdősítési tervek befejezése után még a nagytér-éghajlat is meg fog változni a Szovjetunió déli részén” Berkes, 1953, p. 54

Voltak természetesen mérsékeltabb állásfoglalások is a korszak írásaiban, majd az 50-es évek végére, a 60-as évek elejére mondhatni az egész szakma álláspontja a korábbiakhoz rendeződött vissza, nem túldimenzionálva az erdők éghajlati hatását (pl. Bacsó, 1959; Magyar, 1961). A korszak tehát a tudománynépszerűsítő írásoktól a szakcikkig igen színes irodalmat produkált, s érdekes „színfoltként” utalhatunk a kor sajátos propagandaeszközeire, a plakátokra is, amelyek esetében az éghajlati érvelés szintén tetten érhető.

Irodalom

Antal E. 1997: A Tisza szabályozásának éghajlatmódosító szerepe. Vízügyi Közlemények 79. 1. pp. 26–45.

Fásítsuk hazánkat. Nyári János plakátja 1952-ből. Országos Széchényi Könyvtár

A fásítás – országépítés. Koch Ernőné plakátja 1952-ből. Országos Széchényi Könyvtár

Bacsó N. 1951: Az alföldi erdősávok tövében. In: Takács L. (szerk.): Az időjárás és az ember. Országos Meteorológiai Intézet, Budapest pp. 83–86

Bacsó N.–Kakas J.–Takács L. 1953: Magyarország éghajlata. Országos Meteorológiai Szolgálat, Budapest

Bacsó N. 1959: Magyarország éghajlata. Akadémiai Kiadó, Budapest

Batta E. 1954: Az erdő éghajlata. In: Takács L. (szerk.). A levegőtenger partvidékén. Országos Meteorológiai Intézet, Budapest pp. 51–67.

Berkes Z. 1953: Éghajlatváltozás – éghajlat-ingadozás? Országos Meteorológiai Intézet Kis Népszerű Kiadványa 3., Budapest

Danszky I. 1955: Az erdőtelepítés és fásítás tíz éve. Az erdő 4. (90.) 4. pp. 152–157.

Dési F. 1953: Több erdő – több csapadék. In: Takács L. (szerk.): Éghajlatunk erdőn, mezőn, üzemekben. Országos Meteorológiai Intézet, Budapest pp. 232–235.

Fekete Gy. 1962: A fásítás tíz éve. Az erdő. – 11. (97.) 12. pp. 547–554.

Héder I. 1952: Vezérfonal „Sok fa, több nedvesség (A fásítás jelentősége).” C. Előadáshoz – Művelt Nép Könyvkiadó, Budapest 28 p.

Jankó F. 2013: Elfeledett viták az alföldi erdősítés és vízrendezés éghajlati hatásairól. Földrajzi Közlemények 137. 1. pp. 51–63.

Kakas J. 1952: Erdősítés, éghajlatmódosítás. In: Kakas J. (szerk.) 1952. Felhők fölött – felhők alatt. Országos Meteorológiai Intézet, Budapest pp. 156–160.

Kulin I. 1953: A meteorológia a mezőgazdaságban. In: Takács L. (szerk.): Éghajlatunk erdőn, mezőn, üzemekben. Országos Meteorológiai Intézet, Budapest pp. 128–139.

Lády G. 1952: Országfásítás. Mezővédő erdősávok telepítése és egyéb fásítási feladataink. – Mezőgazdasági Kiskönyvtár, Mezőgazdasági Kiadó, Budapest 171 p.

Madas L. 1953: Fásítás a népi demokratikus országokban. Az erdő 2. (88.) 3. pp. 205–211.

Magyar P. 1961: Alföldfásítás. I.–II. – Akadémiai Kiadó, Budapest

Oroszi S. 1990: Az alföldfásítás a két világháború között Magyarországon. – Erdészettörténeti Közlemények I. Országos Erdészeti Egyesület, Budapest–Szolnok 150 p.

Oroszi S. 1999: Ötven éve fogadták el az országfásítás tervét. Erdészeti Lapok 134. 7–8. p. 220.

Roller K. 1953: Természetátalakítás. In: Botvay K.: Az általános meteorológia, időjárás és éghajlat alapjai. – Jegyzet, Erdőmérnöki Főiskola, Sopron pp. 264–273.

Takács L. 1951: Mitől függ az időjárás? In: Takács L. (szerk.): Az időjárás és az ember. Országos Meteorológiai Intézet, Budapest pp. 36–39

Toma Á. 1953: Erdőgazdaság és természetátalakító fásítás Magyarországon. – Művelt Nép Könyvkiadó, Budapest 152 p.

Wittner F. 1950: Az erdő és az éghajlat. Időjárás 54. 9–10. pp. 291–293.

A tanulmány a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj támogatásával készült.

A természeti értékek védelmét érintő legfontosabb kutatási kérdések a hazai erdőgazdálkodók és erdőkezelők szerint

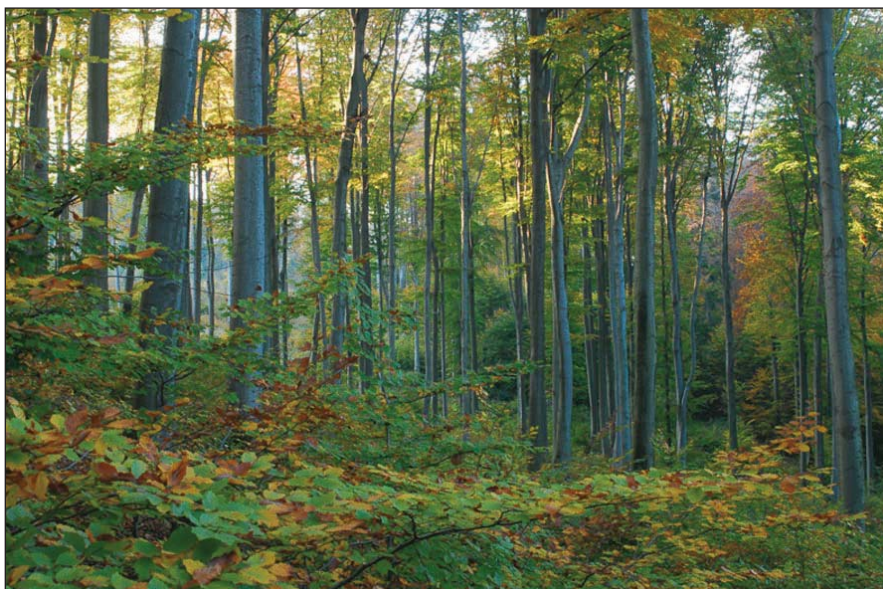
Részvételi kutatás a hazai természetvédelmi gyakorlat és a tudományos kutatás jobb illeszkedésének elősegítésére

Mibók Barbara^{1, 4} et al.^x

A természeti értékek védelméért dolgozó és a természeti erőforrásokkal gazdálkodó szakemberekben munkájuk kapcsán számos olyan kérdés felmerülhet, amelyek megválaszolásához tudományos kutatásokra van szükség. A tudományos szektor tagjai azonban sokszor nem kifejezetten a gyakorlatban megjelenő tudáshiányt orvosolják, hanem egyéni vagy intézményi orientációjuk, illetve érdeklődésük szerint választanak kutatási témát. A gyakorlatból érkező igények és a kutatói szektor tevékenysége így sok esetben nincs összhangban. A gyakorlat és a tudományos kutatások közti szakadék áthidalására 2013-ban ún. részvételi kutatás indult az MTA Ökológiai Kutatóközpont és a Környezeti Társadalomkutatók Csoportja (ESSRG) szakmai együttműködésében, gyakorlati szakemberek bevonásával a magyarországi természetvédelem számára kiemelten fontos témákban.

Bevezetés

Mivel természeti értékeink helyzete és fennmaradása alapjaiban függ a gazdálkodástól, a folyamatba a természeti erőforrásokkal gazdálkodók – így az erdőgazdálkodók és erdőkezelők – körét is

1. kép: Az erdő természeti erőforrás. Kép: TAEG Zrt.

bevontuk. A kezdeményezés célkitűzése, hogy a kutatással és kutatásfinanszírozással foglalkozók számára széles körű egyeztetésen alapuló lista jöjjön létre a természetvédelmi gyakorlat és a természet megőrzését elősegítő gazdálkodás szempontjából legfontosabb kutatási kérdésekről. Lényeges hangsúlyozni, hogy a kérdésslista összeállításához nem a kutatói szektor, hanem a gyakor-

lati szakemberek kérdései szolgáltattak alapul. Reményeink szerint az elkészült lista segít abban, hogy jóval célzottabb kutatásfinanszírozás valósuljon meg, erősödjön az igény-vezérelt („demand-driven”) megközelítés. Vagyis hosszú távon támogatást nyerjenek azok a célzott kutatások, amelyek a valós gyakorlati igényekre reagálnak. Írásunkban a kutatás eddigi fejleményeiről és eredményéről adunk számot, bemutatjuk a legfontosabbnak ítélt erdővel foglalkozó kutatási kérdéseket, területeket, valamint a folyamatban segítőként részt vevő két kutató, *dr. Bartha Dénes* és *dr. Standovár Tibor* értékeli az eredményeket és a folyamatot. Jelen írás további szerzői a kutatócsoport tagjain kívül a műhelybeszélgetés három érintett kiscsoportjában járultak hozzá munkájukkal az eredményekhez.

A részvételi kutatás folyamata

2013 tavaszán kutatócsoportunk 16 interjút készített gyakorlatban dolgozó szakemberekkel (állami természetvédelem, civil szervezetek és gazdálkodók, összesen 21 fő), hogy ezek alapján előkészítsük és megalapozzuk a következő

x: Bartha Dénes², Standovár Tibor³, Balázs Bálint^{4,5}, Kovács Eszter^{4,5}, Pataki György^{4,6}, Ambrus András⁷, Czirák Zoltán⁸, Csányi Sándor⁹, Csépanyi Péter¹⁰, Dudás György¹¹, Erős Tibor¹, Sárvári János¹², Sipos Katalin¹³, Szigetvári Csaba¹⁴, Szemethy László¹⁵, Tóth Balázs¹³, Varga Ildikó¹⁶, Báldi András¹,

¹ MTA Ökológiai Kutatóközpont, legfontosabb.kerdések@okologia.mta.hu

² Nyugat-magyarországi Egyetem, Erdőmérnöki Kar

³ Eötvös Loránd Tudományegyetem, Növényrendszertan, Ökológia és Elméleti Biológiai Tanszék

⁴ Környezeti Társadalomkutatók Csoportja (ESSRG)

⁵ Szent István Egyetem, Környezet- és Tájjgazdálkodási Intézet

⁶ Budapesti Corvinus Egyetem, Környezetgazdaságtani és Technológiai Tanszék

⁷ Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság

⁸ Vidékfejlesztési Minisztérium, Biodiverzitás- és Génmegőrzési Osztály

⁹ Szent István Egyetem, Vadvilág Megőrzési Intézet

¹⁰ Pilisi Parkerdő Zrt.

¹¹ Bükk Nemzeti Park Igazgatóság

¹² Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége

¹³ Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság

¹⁴ E-misszió Természet- és Környezetvédelmi Egyesület

¹⁵ Országos Magyar Vadászkamara

¹⁶ Vidékfejlesztési Minisztérium, Természetmegőrzési Főosztály

szakaszban az országos felmérést. A gyakorló erdőgazdálkodók köréből felkért interjúalanyaink a Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetségének (MEGOSZ), egy állami erdészeti Zrt. és az Országos Erdészeti Egyesület (OEE) képviselőiként beszélgettek velünk. Az országos felmérés elektronikus kérdőív segítségével 2013. június és augusztus között zajlott le. Az erdészeti Zrt.-ket a Magyar Fejlesztési Bank vezérigazgatójához címzett levelünk útján értük el, majd a Zrt. vezérigazgatóinak küldtük a felmérés meghívóját. Mellette a magánerdő-tulajdonosoknak is továbbítottuk a felkérést a MEGOSZ-on keresztül. Az online felületen azt kértük a felmérésben az önkéntesen részt vevő kitöltőktől, hogy írjanak le 3-5 olyan kutatási kérdést, amelyeket a hazai természetvédelem szempontjából kulcsfontosságúnak ítélnék. A kérdőíves adatgyűjtés során összesen 188 személy töltötte ki a kérdőívet, ebből 24 erdőgazdálkodó. Összességében 792 kutatási kérdést regisztráltunk az interjúban felmerült kérdésekkel együtt. Az erdőgazdálkodókon túl más érintett csoportoktól (pl. nemzeti parki igazgatóságok, természetvédelmi civil szervezetek) is számos erdővel kapcsolatos kérdés érkezett. A nagyszámú kérdést tartalmazó eredeti adatbázis a tisztítás (pl. tartalmilag megegyező duplikátumok, nem releváns kérdések törlése) után 478 kérdésre csökkent, 12 témakör szerint csoportosítva. Az erdővel kapcsolatos témakörben 85 kérdés, az erdőkhöz kapcsolható vadgazdálkodás, illetve inváziós fajok témakörökben 19-23 kérdés maradt. A tisztított adatbázis kérdéseinek további feldolgozását és rangsorolását a kutatás utolsó fázisában, a 2014. február 13. és 15. között rendezett műhelybeszélgetés keretében szerveztük meg. A műhelyvitát Tihanyban, az MTA ÖK Balatoni Limnológiai Intézetében tartottuk. A beszélgetés 24 résztvevőjét az államigazgatási, gazdálkodói és civil szektorból hívtuk meg. A műhelybeszélgetésre nyolc kutatót is felkértünk, akik részt vettek a kérdések értelmezésében és megfogalmazásában, de a rangsorolásban nem. Az erdőgazdálkodók képviseletében a MEGOSZ, az OEE és egy állami erdészeti Zrt. képviselőjeként két fő volt jelen. Előrangsorolás, előszűrés céljából a műhelybeszélgetés előtti hetekben kiküldtük a meghívottnak a 12 témakörbe rendezett 478 kérdést. A résztvevők 1-3 pontot adtak az egyes kérdésekre attól függően, hogy mennyire ítélték azokat fontosnak. A kérdések legtöbb szavazatot kapó felső

egyharmadát tárgyaltuk meg aztán azon a műhelyvitán, ahol témakörönként (pl. erdőgazdálkodás-erdőökológia, vadgazdálkodás, mezőgazdálkodás stb.) 4-7 fős kiscsoportokban dolgoztak a résztvevők. A vita után a csoporttagok rangsorolták a legfontosabbnak ítélt tudáshiányt célzó kutatási kérdéseket, témákat. A folyamat végére 50 kérdés került be a végső listába, ezek között már nem állítottunk fel rangsort (vagyis ugyanolyan fontossággal bírnak). Minden kiscsoportban helyet kapott 2-3 kutató, akik az „értő hallgatást és figyelmet” gyakorolva (hogy ne sérüljön a gyakorlati igényvezérelt megközelítés) nem vettek részt a kérdések rangsorolásában, szakmai tudásukkal segítették a kérdések pontos megfogalmazását és alapos értelmezését. A kiscsoportokat egy-egy gyakorlott moderátor vezette, aki miközben betartatta az időkereteket, rögzítette a felmerülő szempontokat, lényeges konklúziókat is.

A műhelyvita egyik eredményeként az „Erdőgazdálkodás, erdőkezelés, erdőökológia”, a „Vadgazdálkodás” és az „Inváziós fajok” témakörökben a következő (erdőkkel kapcsolatos) kérdéseket ítélték a legfontosabbnak.

- Hogyan alkalmazhatók és milyen hatásokkal járnak a folyamatos erdőborítást biztosító kezelési módok ártéri erdők esetében?
- Milyen változásokat okoz az erdei életközösségekben és ökoszisztéma-szolgáltatásokban a klímaváltozás, és várhatóan milyen ütemben következik be az átalakulás?
- Természetes erdődinamikai és lékdinamikai folyamatok kutatása: milyen a spontán dinamika ha-

tása a fajösszetételre és állomány-szerkezetre, valamint mely tanulságok alkalmazhatók a kezelt erdőkben?

- Milyen ökológiai és ökonómiai hatásbeli különbségei vannak a különböző erdőgazdálkodási módoknak és a természetvédelmi célú erdőkezeléseknek?
- Milyen a gazdasági jelentőséggel bíró tölgyesek állománydinamikája, és milyen lehetőségei vannak a folyamatos erdőborítás melletti erdőkezelésnek?
- Hogyan értékelhetők és mi az értéke az erdei mellék haszonvételeknek és immateriális szolgáltatásoknak?
- Milyen módszerekkel értékelhetők a nagyvadállományok élőhelyi hatásai, és milyen lehetőségei vannak a hatásalapú szabályozásnak?
- Milyen hatásokat gyakorolnak a vaddisznó és a különböző predátorok a földön fészkelő madárfajokra és az apróvadra, és milyen kezelési lehetőségek állnak rendelkezésre?
- Milyen élőhelyfejlesztési beavatkozásokkal növelhető agrár-környezetben a fogoly és a mezei nyúl állománya (mint a természeti értékek bio-indikátorai)?
- Milyen új, védelmi célokhoz illeszkedő és a különböző helyzetekre adaptált védekezési módszerek dolgozhatók ki az inváziós fásszárúak (bálványfa, kései meggy, zöld juhar, amerikai kőris, gyalogakác, fehér akác, nyugati ostorfa) visszaszorítására?

A legfontosabbnak ítélt témakörök: a vadgazdálkodás... *Kep: vg.hu*

...az erdőökológia...

Kép: vadregeny.es.blogsplot.hu

- Milyen gyakorlati tesztelésen alapuló, megelőző és alternatív védekezési módszerek (pl. izoláció, pufferezóna, fajtanemesítés, immunizálás) javasolhatók az inváziós fajok ellen?

A részvételi folyamattal és az eredményekkel kapcsolatos kutatói vélemények, reflexiók Bartha Dénes és Standovár Tibor értékelésében

A leginkább érdeklődésre számot tartó erdőkezelés, erdőökológiai témakörben a beérkezett 85 kérdés már egy előzetes szűrése után, ennek ellenére még mindig maradtak köztük olyanok, amelyek elsődlegesen (és sok esetben kizárólag) erdőgazdálkodási, és nem természetvédelmi problémákat feszegetnek. Ennek érzékeltetésére álljon itt néhány példa: az erdővagyon fogalmának, tartalmának tisztázására irányuló kutatás; az állami tulajdonú erdők tulajdonosi jogosultságának gyakorlására irányuló kutatás; a szelídgesztenye kéreggrák elleni nagyüzemi védekezés kidolgozása és elterjesztése; a luc és az erdeifenyő szűkárósítónak ellenálló változatainak felderítése és elszaporításának lehetőségei; apríték alapanyag nevelővágásban történő termelésének hatása az erdő tápanyagforgalmára; behurcolt károsítók ellen rezisztens egyedek kinemesítése; meddig küzdünk, hogy egy terület erdő legyen; az erdőtelepítések hatásai – mennyi erdőnek kellene lenni az országban; mely célállományú erdők képesek a szén-dioxid leghatékonyabb megkötésére; az élőfakészlet („élő aranytartalék”) mint

hosszú távú stratégiai energiatartalék megővási lehetőségei.

Természetesen nehéz éles határt húzni a tisztán erdőgazdálkodási gondok és a tisztán természetvédelmi indítatású kutatások között, ezt a projektindító kérdésfeltevések, illetve a mögötük álló szándékok is jól érzékeltetik. A kiválasztott hat „erdős” kérdés olyan fontos területeket fed le, amelyeknek megválaszolása napjainkban lényeges lehet a természetvédelem számára. Közöttük van olyan is, amelyik már intenzíven (és a természetvédelemtől függetlenül is) kutatott, gondolunk itt a klímaváltozással kapcsolatos problémákra. E kérdés feltevése azt erősíti, hogy a problémakör általánosan, az erdőgazdálkodás és a természetvédelem megközelítésében egyaránt kiemelt jelentőségű. A kérdések megfogalmazásánál a résztvevők érzékelhetően törekedtek arra, hogy komplex, széles körű megközelítést alkalmazzanak, nehogy a szakterületről kimaradjon valami fontos részterület. Ennek eredményeképp célzott tudományos kérdések helyett sokkal inkább fontos tématerületeket nevesítettek a felhasználók. Így minden egyes „legfontosabb kérdés” a tényleges kutatási kérdések sokaságának nyit teret, az egyes területeken belüli prioritások nem kerültek kijelölésre. A tématerületek összetettsége, valamint az erődinamikai folyamatok tér- és időbeli léptéke miatt a leendő kutatások esetében előre jelezhető, hogy nem rövid távon megoldható problémákra, konkrét vizsgálatokra lehet feltétlenül számítani (amit a

gyakorlat is rögtön felhasználhat), hanem hosszabb távon folytatható, későbbi eredményeket szolgáltatató kutatásokra. E probléma az évszázados folyamatokkal is jellemezhető erdőkkel kapcsolatos kérdések esetében természetesen várható, és ez sok esetben magyarázza a sürgős választ váró felhasználó és a hosszú távú kutatások nélkülözhetetlenségét okkal valló kutató között gyakran fellépő meg nem értést.

A projektben alkalmazott megközelítés megvalósításában a kutató részvevőkre szokatlan, új szerep várt. A gyakorlati igények megfogalmazásának fontosságát elismerve, s az óhatatlanul fellépett pszichés nehézségeken (nem minősíthettük, rangsorolhattuk a kérdéseket, nem állhattunk elő új, hiányzó fontos kérdésekkel stb.) felülemelkedve azért felvethető egy-két kutatói szempontból releváns kérdés. Elvi nehézséget jelent, hogy egy ilyen folyamatban (legalábbis eddig) nem volt tere azoknak a kérdéseknek, amelyeket adott esetben a gyakorlat ma még nem gondol fontosnak, pedig a kutatók már – joggal – annak látják. Ez oda vezethet, hogy amennyiben a megfelelően kommunikált „legfontosabb kérdések” ténylegesen befolyásolják a kutatásfinanszírozást – amit okkal remélünk –, akkor egyúttal megnehezítjük az újszerű, a gyakorlati szakemberek sürgető igényeivel nem közvetlenül összefüggő megközelítéseket alkalmazó kutatások megvalósulását. Hasonlóképp, az ebben a folyamatban felvetett, illetve legfontosabbnak kiválasztott kérdések kö-

... és az inváziós fajok az erdőben. Kép: athensconservancy.org

zül hiányozhatnak olyanok, amelyek természetmegőrzési szempontból kiemelt fontosságúak. Erre példa a holtfa biodiverzitás-megőrzésben és az erdők egészségi állapotában betöltött szerepének kutatása, mellyel kapcsolatban több lényegre törő kérdés is érkezett, de a végső rangsorolásnál – valamennyi résztvevő sajnálatára – nem lehetett nekik helyet szorítani neki.

Az erdőkkel, erdőökológiával kapcsolatos előszűrt kérdéseket végignézve szembeötlő, hogy ezek döntő többségük háttérben erdőgazdálkodói kíváncsiság vagy épp kétkedés áll. A természetvédelmi gyakorlat oldaláról nemigen fogalmazódtak meg kifejezetten az erdei életközösség egyes elemeinek vagy az egész közösség hosszú távú fennmaradásának feltételeivel kapcsolatos kérdések. Ami előfordult, az is az erdőgazdálkodási gyakorlat jelenlegi

kereteiből kiinduló kérdés volt (pl. hagyásfa-csoportok méretfüggő szerepe fajok, élőhelyek túlélésében).

A kutatók szempontjából megfogalmazott problémák az itt bemutatott kutatás módszertanából adódnak, tehát nem hibaként értékelendők. Feltárásuk azért fontos, hogy a most formálódó elsődleges eredmények kommunikációja, további felhasználása során ne feleddünk meg róluk, és segítséget nyújtsanak a további tevékenység megtervezéséhez.

E részvételi kutatás fontos eredmények tartjuk, hogy a gyakorlat és a kutatás szereplőinek közös platformot teremtett. Ezen felül legalább ekkora eredmény, hogy a természeti erőforrásokkal gazdálkodó (erdőgazdálkodó, vadgazdálkodó, mezőgazda), illetve az azok megőrzésében elsődleges szereppel bíró (természetvédelem) felek pár-

beszédének is igazán konstruktív kerekteret teremtett. Fontos jövőbeni feladat, hogy a társadalomkutatók eszköztárát megpróbáljuk arra is használni, hogy a gyakorlattól a kutatókhoz irányuló kommunikáció mellett a kutatóktól a gyakorlat felé történő „üzenetátvitel” is minél hatékonyabb legyen.

Köszönetnyilvánítás

Köszönet illeti a műhelyvita résztvevőinek teljes körét a szerzőként feltüntetett három releváns kiscsoport tagjain kívül: Csősz Mónika, Egri Csaba, Göri Szilvia, Halmos Gerő, Kopek Annamária, Miklay Gábor, Milon László, Schmidt András, Sipos Viktória, Szomor Dezső, Tóth László, Tóth Péter, Vadász Csaba, Török Péter, Margóczy Katalin, Török Katalin, Podmaniczky László. A szerzők ezúton is szeretnék megköszönni az interjúalanyoknak és a kérdőív kitöltőinek a hozzájárulást az eredményekhez. 🌿

Folyamatosan növekszik a mobil erdészeti alkalmazások száma

„eErdő” szakkiallítás az INTERFORST 2014 nemzetközi szakvásáron

A digitális eszközökkel és hálózatokkal teleszőtt világ alapvetően fontos a hatékony gazdaság számára. E területen az erdőgazdálkodás még hatalmas lehetőségeket kínál. Az INTERFORST 2014 nemzetközi erdészeti szakkiallítás ebben a témában is különleges bemutatóval szolgál: „eErdő – változatos információs technológia az erdőben” címmel, ahol jelen lesz a teljes digitális logisztikai lánc a magán-erdő-gazdálkodói alkalmazásoktól kezdve a legkorszerűbb fotó-optikai mérési eljárásokig bezárólag.

Az okostelefon mára már nélkülözhetetlenné vált, különösen az e-mail és a webes funkciók. De mi a helyzet a különleges erdészeti alkalmazások tekintetében? Az elmúlt néhány évben sok IT fejlesztő jelent meg ezen a speciális piacon. Már régebb óta vannak olyan alkalmazások (applikációk) amelyek segítik az erdőlátogatót az állatok és növények meghatározásában, vagy a vadászokat, hogy megjelöljék a magaslesüket a digitális térképen. Okostelefonra telepített alkalmazások segítik a mentőcsapatokat a segélynyújtásban és a tűzoltásban az erdőben. De az erdészeti szakemberek számára is vannak alkalmazások, például a farakatok méréséhez és dokumentálásához. Az okostelefon mára az erdőgazdálkodás mérőeszközüvé vált és az erdészek közvetlenül ezekkel a kézi eszközökkel állítják össze leltáradataikat.

A digitális adatfelvétel segítségével el lehet kerülni a számítógéphez történő adatrögzítés fáradságos munkáját. Ez takarékos megoldás, ugyanakkor minimalizálni lehet az adatbevitel hibáit is. Egyre több jól ismert munkaeszközt és gépet látnak el adatrögzítő érzékelőkkel, és olyan információs átviteli megoldásokkal (IT interface) amikkel ezeket az adatokat ki lehet olvasni. A különféle rendszerek

közötti zökkenőmentes kommunikáció biztosítására az egységesített adatszabványokat szükséges alkalmazni.

Az IT fejlesztők ezt a témakört nagyon fontosnak tartották az elmúlt néhány évben. „A mobil eszközök széles körű használatának eredményeképpen a mobil erdészeti alkalmazások száma folyamatosan növekszik. Az erdészeti logisztikai szoftverünk használói elvárják tőlünk, hogy mobil eszközeikkel felvett adataikat minden nehézség nélkül át tudják vinni a feldolgozó szoftverre. Ez csak egységesített adatszabvány révén lehetséges a jövőben” – mondta Ursula Fender, a WASP-Logistic cég marketing és tanácsadó munkatársa.

Az INTERFORST 2014 „eErdő” szakkiallítást a KWF szervezi. Színhelye a B6-os csarnok, ahol az erdészet minden területét érintő alkalmazásokat mutatnak be. Ezeket ki is lehet próbálni. E mellett sok fotó-optikai mérőeszköz és eljárás is megismerhető. A különféle hardver- és szoftverfejlesztők pedig a helyszínen konkrét szakmai kérdésekben is az érdeklődők rendelkezésére állnak.

Gerely Ferenc

Forrás: 2014 Messe München GmbH
www.interforst.de

Az Erdészeti Lapok az INTERFORST 2014 nemzetközi erdészeti szakkiallítás kiemelt hazai szakmai médiaképviselője.

Dr. Gólya János Emlékezés Sopronban

Dr. Gólya János egyetemi docens tavaly súlyos betegségben, váratlanul hunyt el. A szakma az erdőhasználat kiemelkedő szakértőjeként, kiváló kutatójaként, oktatójaként ismerte meg és ismerte el munkásságát. Az OEE Erdőhasználati Szakosztály és a NYME Erdészeti-műszaki és Környezettechnikai Intézet 2014. január 14-én Dr. Gólya János Emlékezést tartott a Dr. Káldy József Erdőgépfeljesztő Központban.

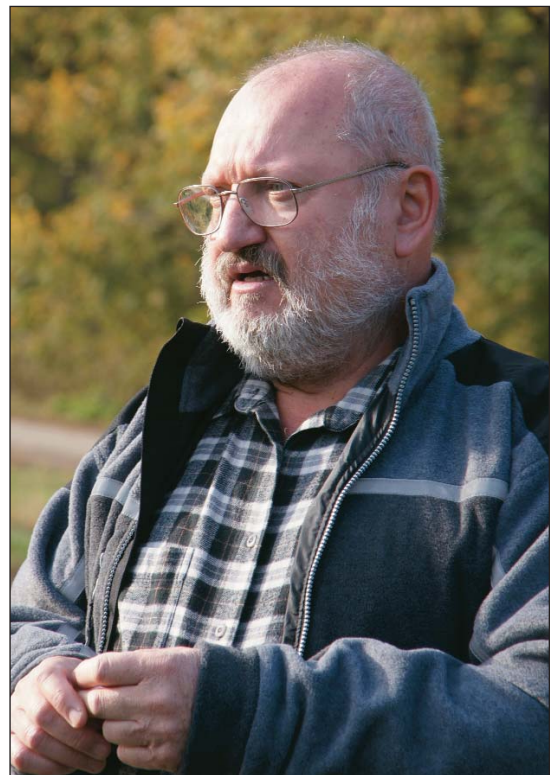
Nemes Zoltán szakosztályelnök üdvözölte az emlékülésen megjelent szépszámu tagságot és érdeklődőket. Az emlékülés első felében egykori kollégái emlékeztek. Prof. dr. Horváth Béla intézetigazgató köszöntötte a jelen lévő dr. Gólya Jánosné és lányát. Az intézetigazgató megemlékezett munkatársa kiemelkedő szakmai és oktatói munkájáról, méltatta az Erdészeti-műszaki és Környezettechnikai Intézet Erdőhasználati Intézeti Tanszéke vezetőjeként folytatott tevékenységét. Kiemelte, hogy Gólya János egyetemre kerülésével az erdőhasználati terület oktatása lényegesen közelebb került a gyakorlathoz. Szólt azokról az intézeti szintű közös kutatásokról (pl. kötegelőgépmínősítés, kihordó-fejlesztés), melyekben Gólya Jánosnak meghatározó része volt. Emlékezett arra, hogy Gólya János részese volt annak az intézeti teamnek, amely a „Motor- és tisztítófűrészek” c.

szakkönyvet megírta, mely mű már harmadik kiadását éli. Ígéretet tett arra, hogy az erdőhasználati szakterületen tevékenykedő utódok Gólya János munkásságára építve tevékenykednek tovább.

Az Erdőhasználati Intézeti Tanszék nevében dr. Rumpf János egyetemi tanár emlékezett. Részletesen bemutatta a legfontosabb szakmai munkáit, eredményeit, a munkarendszerek elemzésében végzett munkáját, a BEYA-eljárást, mely nemzetközi együttműködés eredményeként alakult ki. Kiemelte a pontos, megbízható munkáját, a nevelővágásokkal kapcsolatos erdőhasználati munkákról írt doktori értekezését. Már a diplomaterve és államvizsgája is olyan magas színvonalú volt, hogy felkeltette az ERTI illetékes osztályvezetőjének érdeklődését és így indulhatott el a folyamatosan felfelé ívelő kutatói és oktatói pályája.

Dr. Marosi György az ERTI munkatársaként emlékezett a kiemelkedő kutatóra. Ugyanakkor talán mások által kevésbé ismert oldalát, az embert mutatta be. Tudott keményen önkritikus lenni. Szívesen vett részt az ERTI családi rendezvényein, gyakran ő volt a főszervező. Éppen olyan precízen szervezte meg a rendezvényeket, mint ahogy a kutatói munkáját. Sziporkázó humorát, és a vidám jeleneteket rögzítő filmjeit hiányolni fogjuk.

Dr. Pethő József mint az OEE egykori elnöke emlékezett Gólya Jánosra, aki

Fotó: Greguss László Géza

az Erdőhasználati Szakosztály tevékeny titkáráként is szerepet vállalt a szakma épülésében. Az erdészszakma alapelveit sorolta, melyek nincsenek ugyan leírva, de Gólya Jánosra érvényesek. A szakmai tudás magas szintű átadása jellemezte munkáját. Javasolta, hogy Gólya János Sopronban, az idén megrendezésre kerülő Vándorgyűlésen kapjon nyilvános elismerést.

Ormos Balázs a Fakitermelési Munkakultúra Alapítvány alelnökeként emlékezett közös munkájukra. Gólya János az alapítvány elnökeként szervezte a fakitermelő világbajnokságokra való felkészülést és versenyzést. A fakitermelő és fahasználati tanpályák szolgálták a fakitermelésben dolgozók munkakultúráját és munkabiztonságát, melyek létrehozásában kiemelkedő szerepet vállalt. Szükséges ezt a munkát tovább folytatni, hiszen mára nagy hiány van a képzett fakitermelőkből.

Az emlékülés második felében Gólya János munkásságát idézték fel munkatársai.

Németh János diplomatervező a kihordó vontatók szerepét mutatta be a fahasználatban. A többműveletes fakitermelő gépekről Horváth Attila László munkatárs számolt be. Major Tamás adjunktus a digitális eszközök újszerűségét ismertette a fahasználat területén. Szakálosné Dr. Mátyás Katalin adjunktus a fakitermelési munkarendszerek vizsgálatának eredményeit mutatta be,

mely az egyik kiemelkedő munkája volt Gólya Jánosnak.

Dr. Jung László c. egyetemi tanár, a FAGOSZ elnöke, a Magyar Fejlesztési Bank Agrár és Turisztikai Befektetési Igazgatóság ügyvezető igazgatója emlékező beszédében kiemelte Gólya János sokrétű tudását, mely áthatja az általa oktatott generációk mindennapi tevékenységét. Mai feladataink között kiemelkedő fontosságúnak ítélte, hogy jól hasznosítsuk érdeink faanyagát. Szakszerű kitermeléssel óvjuk a sok év-

tizedig termett fa műszaki állapotát, majd a fafeldolgozás után a legmagasabb értéken hasznosítsuk. Célunk, hogy itthon kerüljön feldolgozásra a nehéz munkával megtermelt faanyag.

A rendezvényt megtisztelte *Prof. dr. Lakatos Ferenc*, az Erdőmérnöki Kar dékánja is. A baráti és szakmai beszélgetésre is módot nyújtó összejövetel közben lehetőség nyílt Jung László ügyvezető igazgatóval beszélni az erdőhasználat jelenlegi, nem túl kedvező helyzetéről, tennivalóiról. A javulás érdekében az Erdő-

szeti-műszaki és Környezettechnikai Intézzel történő szakmai együttműködésről, a biztonsági szabályzat megújításáról és a Fakitermelési Munkakultúra Alapítvány további működtetéséről – a FAGOSZ az egyik alapítója az Alapítványnak – folytak előremutató tárgyalások.

Kiemelkedő erdőhasználati munkájának eredményein keresztül dr. Gólya János tovább él köztünk.

Ormos Balázs

alelnök, Fakitermelési Munkakultúra Alapítvány

Prof. dr. Horváth Béla és Nemes Zoltán

Részvevők az emlékülésen

Erdészeti utat adtak át a Zselicben

Hivatalosan is átadták Nagyberkiben a szalacsikai hegyre vezető erdészeti utat. A megújult létesítmény időjárásbiztos közlekedést tesz lehetővé a két szomszédos település Nagyberki és Kercseliget lakosságának a külterületi birtokokhoz, de természetesen az üzemi mező- és erdőgazdálkodásban is fontos szerepet tölt be.

A beruházás Európai Unió, nemzeti és a SEFAG Zrt. saját forrása bevonásával valósult meg több mint 108 millió forintos költségvetéssel. A felújítás során 6,5 km-t meghaladó hosszúságban új pályaszervezet készült. Az út mellett kialakították a szükséges vízelvezető rendszereket és útsatlakozási pontokat.

A megújult út fontos kultúrtörténeti emlékhely közelében ér véget. A vaskorból származó halomsírok egy része viszonylag jó állapotban vészelte át az évezredek, látogatóságukat megkönnyíti a beruházás során megvalósított közcélú fejlesztés. A beruházás többi részei: 860 méter hosszú sétaút, pihenőház, esőbeálló és tájékoztató táblák.

Németh Zsolt, Nagy András, Gelencsér Attila, Barkóczi István az avatáson

Az út ünnepélyes átadása során *Gelencsér Attila*, Somogy Megye Közgyűlésének elnöke kiemelte, hogy az ilyen és hasonló beruházások segítik a munkaerő és a családok helyben maradását, komfortosabbá teszik a vidéki életet. Hozzátette: sajnos van már néhány teljesen kihalt falu Somogyban. Azért van szükség az ilyen műszaki jellegű fejlesztésekre, hogy több falu ne néptelenedjen el a megyében.

Barkóczi István vezérigazgató avató beszédében beszámolt a SEFAG Zrt. beruházási tevékenységéről, mely az utóbbi

években felívelő pályán halad. 2014-ben a beruházások összértéke 1,4 milliárd forint lesz, melyből több mint fél milliárd forint közjóléti célokra fordítódik. Mint elmondta, a felújításnak több célja is van: egyrészt az értékörzés, mivel ezt az utat szeretnénk a jövőben is használni. Másrészt közcélú szerepet is betölt ez az út, hisz könnyebben megközelíthetőek a szalacsikai, illetve a Kata-hegyi zártkertek rajta.

Az ünnepélyes avatáson *Nagy András*, az MFB Zrt. Agrár Vagyongazdálkodási Igazgatóság igazgatója is méltatta az elért eredményeket, a hasonló jellegű beruházások fontosságát.

A program kulturális részében *Major László*, a Kaposvári Erdészet erdőművelési ágazatvezetője mutatta be a zselici erdőben rejtőző vaskori kelta halomsírok rövid történetét, keletkezésük és fennmaradásuk körülményeit, és a jövőben megvalósuló közjóléti programok terveit, melyben az új szalacsikai erdészeti út is nagy szerepet tölt be.

Forrás: *Nagy László* – OEE, SEFAG Zrt.,

Kép: **Nagy László**

Hatalmas erdőkárok Szlovéniában

Szlovénia egész területén hatalmas károkat okozott a február elején hullott ónos eső, hó, fagyott eső és ezek váltakozása, illetve az ezt követő gyors olvadás és újrafagyás. Egyes régiókban az erdők több mint 80%-a szenvedett katasztrofális mértékű jégtörést. A fatörzsekre rakódott 15-20 centiméter(!) vastag jégpáncél összefüggő erdőterületeken okozott kiterjedt erdődőléseket.

Postojna és Pivka térségében az erdőállományok teljesen összetörték. Mivel a jég és a hó nem válogat, nemcsak az erdők károsodtak, hanem az értékes gyümölcsösök is. A károkat az erős szél tovább fokozta. A leszakadó ágak elektromos vezetékeket rongáltak meg, sok iskola bezárt és a háztartások egynegyede maradt áram nélkül. Utak – közte mintegy 12 000 km-nyi erdészeti út – járhatatlanná vált a kidőlt fák miatt.

Damijan Oražen, a Szlovéniai Erdészeti Intézet igazgatója szerint az első becslések alapján mintegy 500 000 hek-

utak megtisztítása lesz. A fenyveseket más veszély is fenyegeti: a sok sérült faegyed miatt fokozódó szűkárósítás, szűgradáció várható.

Később a szlovén felelős minisztériumtól kapott friss információink alapján kiderült, hogy a jégtörés folyamata időben és térben is elhúzódott, mivel újabb ónos eső hullott a térségre és a jég csak nagyon lassan olvad le a fákról. Az erdészek ezért a fennálló veszély miatt továbbra sem mentek be az erdőkbe. A kárfelméréshez szükséges légi felvételek elkészítésére is csak korlátozottan volt lehetőség, a repüléshez kedvezőtlen időjárás miatt. 6300 km erdészeti út továbbra is járhatatlan volt, a kárral érintett erdők területe 500 ezer hektár, elsősorban a jégtörés miatt.

A legfrissebb szakmai hírforrások, illetve a Szlovéniai Erdészeti Intézet adatai szerint az erdőkből eltávolítandó fa-

anyag mennyisége az első becsléseknél jóval több, összesen 7 millió m³. A szlovén erdész kollégák a helyreállítási terveken nagy erővel dolgoznak és heteken belül elkészítik. A munkát az Európai Unió által rendelkezésre bocsátott űrfelvételek felhasználásával végzik. A kár értékét mintegy 194 millió euróra, vagyis kb. 60 milliárd forintra becsülik. Ebből mintegy 72,3 millió euró a faanyag értékromlása, 49,2 millió eurót tesznek ki a magasabb kitermelési költségek, 28,7 millió euró a következő 30 év kieső növedéke, 19,6 millió euró a becsült erdőművelési és erdővédelmi költségek és 6,7 millió euró a közelítő nyomok és erdészeti utak rendbehozatala.

A károk felszámolása miatt 2371 km új közelítő nyomot és erdészeti utat kell építeni. A legnagyobb kihívás a károsodott fák időbeni eltávolítása. Különösen fontos a fenyőfélék április végéig történő kiközelítése és elszállítása a károsodott területekről, ami a hatalmas mennyiség miatt valószínűleg nem kivitelezhető teljes egészében. Ennek következtében jelentős szűgradációra és további, az egészséges, illetve károsodott, de lábon maradt állományokat veszélyeztető biotikus, másodlagos károsításra lehet számítani. A lombos fák esetében szakmai útmutatót adtak ki az erdőtulajdonosoknak, ez alapján az egyes faegyedeket akkor kell kitermelni, ha a koronatorrésének mértéke meghaladja a 60%-ot.

Fordította: **Gerely Ferenc**

Szerkesztette: **Nagy László**

Forrás: Szlovén Erdészeti Szolgálat
Képek: sott.net, sloveniatimes.com

tár erdő károsodott, azaz Európa harmadik legerdősültebb országaként számon tartott Szlovénia erdeinek majdnem a fele. Az összetört faanyagot elsőre 4 millió m³-re becsülték, ez az ország éves fakitermelésének felel meg. A károk felmérését a veszélyes területek elérhetetlensége miatt több napig nem lehetett megkezdeni.

A vastag jéggel borított törzsek, vázágak életveszélyt jelentettek mindaddig, amíg a jég teljesen le nem olvadt róluk. Emiatt felhívták az erdőben tartózkodni kívánók figyelmét, hogy biztonságosan valószínűleg majd csak a tavasz beköszöntével és az időjárás szárazabbra fordulásával lehet belépni ezekre a területekre.

Az igazgató szerint az erdők helyreállítása és a károk felszámolása évekig is eltarthat. Az első feladat az erdészeti

Fagyott eső

Gömbölyű, átlátszó, 0,5-2 mm átmérőjű jégdarabok hullása. A fagyott eső réteges felhőzetből (Nimbostratus) hullik, olyan időjárási helyzetekben, amikor a talajközeli levegő hőmérséklete fagyponthoz alacsonyabb, a nagyobb magasságokban azonban lényegesen melegebb levegő áramlik. Hullása során a csapadék először megolvad, de mire a talajt elérné, újra megfagy.

Ónos eső

Túlhűlt vízcseppekből álló csapadék, amely a talajra, tereptárgyakra érkezve azonnal megfagy, jégbevonatot képez. Ónos szitálásról beszélünk, ha a túlhűlt cseppek átmérője 0,5 mm alatti.

Rimler Pál sírja

A MEGOSZ újjáalakult elnöksége 2004-ben elhatározta, hogy díjat alapít és azt évente egy alkalommal, egy személynek ítéli oda a magán-erdőgazdálkodás fejlesztése terén kifejtett érdemei elismeréseként. A díjat Rimler Pálról neveztük el, aki a magán-erdőgazdaság korszerűsítésének nem csak harcosa, de egyik legna-

gyobb eredményeket felmutató vezetője is volt. Rimler Pál 1867-ben született Nagyváradon. Az erdészeti akadémia befejezése után 1892-től több helyen tevékenykedett főerdészként, majd 1900-ban lépett a herceg Eszterházy Hitbizomány szolgálatába, ahol különböző beosztásokban, megszakítás nélkül, egészen

1937-ig, nyugalomba vonulásáig dolgozott. Erdőgazdátoként a trianoni Magyarország legnagyobb kiterjedésű erdőgazdaságát – ami több mint 150 ezer katasztrális hold területű volt – külföldi viszonylatban is mintagazdasággá fejlesztette. Az erdők fenntartása és javítása tekintetében konzervatív, az erdők közérdekű hasznosítása szempontjából viszont a legkorszerűbb szakmai elveket vallotta. A gazdálkodás belterjessé tétele érdekében végzett munkáját több mint 100 km erdei vasút, korszerű úthálózat, házi telefonrendszer, új fűrészsüzemek létrehozása, fuvargazdaságok felállítása és megszervezése fémjelezte. Az OEE igazgató-választmányi tagja, a Felsődu-nántúli Erdészeti és Vadászati Egyesület alapítója és elnöke, az Országos Erdőgazdasági Tanács tagja volt. Közérdekű munkásságának elismeréseként magyar királyi gazdasági főtanácsosi címmel tüntették ki. Rimler Pál nemcsak egyik legkimagaslóbb erdőgazdánk, hanem korának egyik legnagyobb vadászati szakembere is volt. 1943-ban hunyt el. Az alma nem esett messze a fájától, hiszen fia, *Rimler László* is Bedő-díjas erdőmérnök volt.

Rimler Pál sírját a soproni temetőben találjuk a 18. számú sírhelyen. A síremléket részben eltakarták a rádöntött diófa ágak, amelyeket el kellett szállítani, a sír felső részéről pedig el kellett távolítani a ráfutó borostyánt, mert a sírkő mögé nőtt és megemelve annak tetejét, kezdte már megbontani. A munkákat, a síremlék rendbetételét *Ormos Balázs* erdőmérnöknek, az OEE egykori főtitkárnak, a MEGOSZ tagjának köszönhetjük, amiért ezúton is szeretnénk Szövetségünk hála-ját kifejezni! A mellékelt fotók a rendbetétel előtti és utáni állapotot mutatják.

Dr. Sárvári János
MEGOSZ

Információk az erdészeti de minimisről

2014. évben is van lehetőség a fiatal erdők állománynevelésére támogatási kérelmet benyújtani. A Főlapon nyilatkozni kell a pályázat benyújtását megelőző két pénzügyi évben, valamint a folyamatban lévő pénzügyi évben, vagyis a 2012. január 1-től a pályázat benyújtásának napjáig megítélt támogatásokról, amely a 1998/2006/EK bizottsági rendelet hatálya alá tartozik. Hangsúlyozni szeretnénk, hogy más bizottsági rendelet alapján is lehet „de minimis-es” támogatást kapni, azonban az említett Főlapon csak a fenti bizottsági rendelet

alapján megítélt támogatásról kell nyilatkozni. A Vidékfejlesztési Minisztériummal folytatott egyeztetések után, a minisztériumhoz tartozó „de minimis-es” támogatási lehetőségekről az alábbi linket adjuk közzé:

<https://www.mvh.gov.hu/portal/MVHPortal/default/mainmenu/tamogatások?showtree=true>

Ezt a webcímet a böngésző parancssorába beírva és annak keresőjét használva lehet a támogatási jogcímeket kikeresni.

Hangsúlyozzuk, hogy a 1998/2006/EK bizottsági rendelet alapján nem

csak az MVH-tól lehet támogatást kérni, hanem más minisztériumhoz tartozó hivatalok is megítélhetnek „de minimis-es” támogatást. Ilyen például a munkaügyi központok által megítélt, ún. „bérjárulék” támogatás is. A fenti hivatkozáson történő keresés eredményeként a pályázó erdőgazdálkodók zöme megtalálhatja a rá vonatkozó támogatási jogcímek nagy részét. Bízunk benne, hogy az eredményes pályázathoz segítséggel tudunk szolgálni.

MEGOSZ

Telegdy Pál tevékenysége a MEGOSZ-ban

Az Erdészeti Lapok előző számában megjelent két búcsúztató Telegdy Pál-ról, de ezekben viszonylag kevés szó esett a magyar magán-erdőgazdálkodás fejlesztése érdekében végzett munkájáról. Ezt szeretnénk a mostani kis visszaemlékezéssel kiegészíteni.

Az 1990-es évek elején a magyar magán-erdőgazdálkodás az alapok lerakásával kezdte meg tevékenységét. Ehhez közös fellépésre, az információk áramlásának biztosítására volt szükség, a magán-erdők érdekeinek képviseletére egy szakmai szövetség keretében. Így alakult meg 1994 őszén a Társas Erdőgazdálkodók Országos Szövetsége, amelynek első elnöke *Telegdy Pál* volt. Kilenc évi elnöksége alatt elindították az öt éven keresztül sikeresen működő Erdőgazda Napok rendezvénysorozatot, amely az első fontos találkozóhelye lett a magán-erdősöknek. Telegdy Pál azonban jól látta meg, hogy nem elég az erdőgazdálkodók összefogása, valamennyi tulajdo-

Fotó: Greguss László Géza

nosnak és gazdálkodónak, a magán-erdők minden szereplőjének létkérdés egy erős szövetség létrehozása. Így alakult át a TEOSZ 1998. november 1-jén a Magán

Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetségévé, a MEGOSZ-szá. Telegdy Pál nevéhez fűződik az a nemzetközi siker, hogy a MEGOSZ az Európai Erdőbirtokosok Szövetségének (CEPF) tagjává vált és ezzel a magyar erdőtulajdonosok kizárólagos képviselőjévé ezen a fontos fórumon.

Telegdy Pálnak nagyon fontos szerepe volt abban is, hogy az akkori szakminisztérium támogatásával, 1999-ben megjelent az Erdőgazda újság és ezzel útjára indult az újkori magyar magán-erdőgazdálkodás első önálló sajtóorgánuma. A MEGOSZ elnökeként Telegdy Pálnak gondja volt arra, hogy a Szövetség irodái megfelelő színvonalú elhelyezést kapjanak a Budakeszi úton, ahol a MEGOSZ jelenleg is működik.

Telegdy Pál személyében a magyar magán-erdőgazdálkodás meghatározó egyéniségét veszítettük el. Emlékét megőrizzük!

MEGOSZ

Újabb fejlesztés Franciavágáson

Január 30-án a Bakonyerdő Zrt. új vízszintes szalagfűrészátavatott fel és üzemelt be Franciavágáson. Az ünnepélyes átadáson megjelentek *Varga László*, a Bakonyerdő Zrt. vezérigazgatója, *Vörös Tibor*, Ugod község polgármestere, *dr. Jung László*, az MFB Zrt. Agrár és Turisztikai Befektetési Főigazgatóság ügyvezető igazgatója, illetve *dr. Kovács Zoltán* kormány megbízott, országgyűlési képviselő köszöntötte.

Varga László vezérigazgató ünnepi avató beszédében egyebek között elmondta, hogy napjainkban a faipar legtöbb ágazatában a tölgyből készült termékek iránt a legnagyobb a kereslet. A tölgy fűrészipari alapanyaggal rendelkező erdőgazdálkodók mind gyakrabban árveréseken értékesítik termékeiket. A köbméterenként 40-60 ezer forintért gazdára találó fűrészrönkből készített fűrészáru önköltségét csak a magas színvonalú, maximális értékkihozatalra törekvő technológia tudja az értékesítési árak közelébe csökkenteni. A bútortipar, a parkettagyártás egyre vékonyabb, szárított, gyalult fedőrétegeket igényel. Elsősorban ezek a körülmények tették ha-

laszthatatlanná a vízszintes szalagfűrész üzembe állítását.

Dr. Jung László, az MFB Zrt. ügyvezető igazgatója beszédében utalt rá, hogy az elsődleges faipar, a fűrészipar

az erdőgazdálkodás szerves része. A két terület egymást erősíti. Az erdei primer termékekből nagy mennyiségű faanyag hagyja el az országot. A Magyar Fejlesztési Bank stratégiai célként megfogalmazta, hogy az iparilag feldolgozható alapanyag lehetőleg ne kerüljön külföldre.

Az eddig működtetett függőleges rönkvágó szalagfűrészekhez képest az új vízszintes szalagfűrész vágásrésze kb. 25%-kal vékonyabb, és ez kihozatali – ezáltal alapanyag-ellátási – szempontból jelentősen csökkenti a költséget.

Az új cél gép alapanyag-ellátásához, működtetéséhez és a megtermelt fatermékek további feldolgozásra, értékesítésre történő felkészítéséhez létszámbővítésre van szükség. Az újonnan telepített fűrészgép a kapacitásbővülés mellett a mennyiségi és az értékkihozatal javításával jelentősen hozzájárul a Franciavágási Fűrészüzemből kikerülő termékek piaci helyzetének erősítéséhez, ezáltal az üzem eredményességének javulásához, valamint a foglalkoztatás növeléséhez.

Forrás: Bakonyerdő Zrt., FATÁJ Online

– Szerkesztette: **Nagy László**

Kép: **Mőcsényi Miklós**

Firmák, balekok, Selmeci hagyomány

Az idén a 205. Erdész Firmaévfolyamra került a sor, hogy átadja a Selmeci hagyományokat a jövő nemzedékének, amit már több mint két évszázadon keresztül megtettek elődeink. A hagyományaink szerint az idén a mi feladatunk volt, hogy megszervezzük a balekhetet, majd a balekoktatást, és végül megkereszteljük a pogányokat, hogy selmeci diákként szerezzenek diplomát és megéljék csodálatos hagyományainkat.

A balekhét

Hosszú, több hónapos szervezés után 2013. augusztus 25-én fogadtuk a leendő elsőéveseket a csornai vasútállomáson, akkor vette kezdetét a balekhét. Csornáról a nekünk indított „balek IC”-vel utaztunk Sopronba. Az első napon a szállás elfoglalása után szokásos „orvosi vizsgálatot” és bemutatkozó estet tartottunk. A második napon igyekeztünk bemutatni a még leendő elsőéveseknek a városunkat, az Erdészeti Múzeumot, az Alma Mater épületeit, majd a nap zárásaként nőtaestet szerveztünk, hogy megismertessük a pogányokkal a Selmeci nőtákat. Kedden reggel a Dékáni Hivatal vezetésével megtörtént a beiratkozás, majd délután az újdonsült hallgatóknak *Bartha Dénes* professzor tartott előadást, természetesen Selmezbányáról. A jó hangulatot semmi sem volt képes elrontani. Még az a 70 mm csapadékot szállító vihar sem, amit kedden este kaptunk az égiektől, és ami miatt kénytelenek voltunk elhalasztani az előre megtervezett hegyvidéki túrát, amit így a Sörházdombi-kilátó és Károly-kilátó meglátogatásával pótolunk. Szerencsére délutánra kisütött a nap, így már semmi sem tántorított el minket egy jó bográcsasztól, ahol első ízben kóstolhatták meg az elsőévesek *Czupy Lénárd* legendás gulyását. A csütörtöki napra Fertő tavi programot terveztünk, és igaz, hogy kissé hűvös volt az idő, a bátrakat ez sem tántorította el egy kis fürdőzéstől. Este a karok és a szakok összetartásának jegyében három kari bált szerveztünk, amelyek egészen reggelig tartottak, így pénteken már csak a kollégiumi beköltözés és a hazautazás volt a program. Így zárult tehát a 2013-as balekhét, amit gyorsan követett az első oktatási nap, egyben a balekoktatás kezdete.

A balekoktatás

A balekhét után életünk talán legnehezebb három hónapja következett. Egyensúlyt kellett találnunk a tanulás, a balekoktatás és a szórakozás között. A tanszékek és Baráti Társaságok nagy lelkesedéssel és kitartással okították az elsőéveseket hétről hétre. A fő cél nem volt más, mint az eddigi években, hogy megismerjék egymást és minket, firmákat. Segítettük őket tanulmányaikban és abban, hogy tényleges soproni egyetemi polgárrá váljanak. A balekoktatás során ismertettük hagyományaink történetét, nótáinkat, egyenruháinkat, híres professzorainkat és mindent, amit egy Selmeci diáknak tudnia kell. A nyolc héten át tartó oktatás után a balek zh következett, amelyen tudni kellett mindent, ami a „tanszékezesek” során elhangzott, de a legfontosabb dolog a himnuszaink tökéletes ismerete volt. A

szakokra az életben, addig Selmeci diákok is lesznek.

„Az év fája” ültetés

A 2013-as balekoktatás zárásaként elültettük 2013. december 4-én az év fáját a Botanikus kertben. Ezzel szeretnénk örök emléket állítani ennek az évnek, a sok energiát és időt felemésztő szervezésnek, a felejthetetlen pillanatoknak és az új barátságoknak. A házi berkenye a 2013-as év fajaként jól szimbolizálja majd, hogy mikor raktuk le a névjegyünket. Akkor, amikor már ez az év is a dicső múlt történetei között szerepel. A fárasztó hónapok után most már a tanulás foglalta el az első helyet a rangsorban, bár a balekoktatás után sem pihenhetünk, hiszen december 13-án rendeztük a balekbált, és feltehetően valamikor 2014 márciusában meglátogatjuk a baleksággal Akadémiánk szülővárosát, Selmezbányát.

Év fája ültetés a Botanikus kertben

balek zh és balekvizsgát követően, picivel több mint három hónappal a balekhét első napja után, érkezett a „soha” napja, a balekkeresztelő szakestély.

A balekkeresztelő szakestély

2013. november 28-án tartottuk a várva várt balekkeresztelő szakestélyt. A jó hangulatú szakestélyen több mint 60 balek született, akik ettől a naptól fogva Selmeci diákok. A keresztelő meghatározó fordulat az elsőévesek életében, akkor hivatalosan is megkötötték az életre szóló balek-firma kapcsolatokat, de egyben elkezdődött a baleknevelés is. Bízunk benne, hogy a dicső múltunkat legalább ilyen dicső jövő fogja követni még évszázadokon keresztül, mert amíg szükség van az ősi selmeci

Szeretnénk ezúton is megköszönni mindenkinek a segítséget. Itt kell megemlítenünk az állami erdőgazdaságok és magáncégek támogatását, ami nélkül nem tudtuk volna megvalósítani a balekhetet. Köszönjük azt a sok segítséget, amit professzorainktól, tanárainktól és firmáinktól kaptunk, mert ezek nélkül nem juthattunk volna el idáig.

Visszapillantás (részlet)

„De a valódi firmakedv
Nem bűl ki mindhalálig
Bármibe fog, bármire kél,
Nyárspolgárrá soh'se válik.
Időnk oly gyorsan elszalad,
Nyomunkba' már egy ifjú bad.”

Virág Máté em.h.

Fotó: **Gieszer Bálint** em.h.

Fókuszban a szakoktatás

Az Országos Erdészeti Egyesület Oktatási Szakosztálya 2014. január 14-én, Budapesten tartotta az erdészeti szakoktatás helyzetét elemző szakmai rendezvényét.

Dr. Folcz Tóbiás elnök bevezetőjében elmondta, hogy Földesi Gyula miniszteri biztos, valamint a VM oktatási szakemberei egy másik minisztériumi programon való részvétel miatt nem tudtak megjelenni. Ezért a rendezvény a VM oktatási szakemberei nélkül, az erdész-képzésben érintett iskolák és az erdőgazdálkodók képviselőinek részvételével zajlott le.

Dr. Rónai Ferenc (az erdészeti és vadászati szakképzés országos szaktanácsadója, a Soproni Roth Gyula Szakközépiskola igazgatója) a technikusképzés gondjairól szóló előadásában elmondta, hogy az OKJ 2012-es módosítása összevonta az erdésztechnikus- és a vadgazdálkodási technikusképzést. Mint előre látható volt, azok az iskolák, amelyek korábban vadgazdálkodási technikusként képeztek, 2013 szeptemberében szinte mind indították az új erdészeti és vadgazdálkodási technikusként neven összevont szakképzést. Az egy megyében indítható államilag finanszírozott szakemberképzések létszámáról a Megyei Fejlesztési és Képzési Bizottságok (MFKB) döntenek. A megyei szinten működő bizottságoknak nincs ráhatásuk a kis létszámú, csak országos szinten tervezhető szakmák valós szakmetersükségletére. Ezért az általuk megadott, kormányrendeletet megalapozó adatok nem helyesek. A két tényező együttes hatására jelenleg a 16 iskolában(!) indított Erdészeti és vadgaz-

dálkodási technikusképzés évente közel 700 szakembert fog kibocsátani. A kérdőíves felmérés alapján becsülhető szakemberigény a következő 1-2 évben 45-50 fő, a következő 5-10 évben 130-140 fő. Az előadó javaslatot tett az OKJ módosítására, valamint arra, hogy a szakemberigényt a megyei adatok, hanem a VM által megadott országos adatok alapján határozzák meg. Ezekkel az intézkedésekkel gátat lehetne vetni a jelentős túlképzésnek.

A tradicionális erdész iskolák évtizedek óta a szakma igényeinek megfelelő minőségben végzik az erdészeti és vadgazdálkodási oktatást, míg az újonnan belépő intézmények sem a megfelelő tárgyi, sem a személyi feltételekkel nem rendelkeznek. Mégis a hagyományos iskolák kerülnek veszélyhelyzetbe.

Andrésiné Dr. Ambrus Ildikó igazgató és Zsíros Attila igazgatóhelyettes (Bedő Albert Erdészeti Szakképző Iskola és Kollégium, Ásotthalom) közös előadását Zsíros Attila mondta el. Az erdészeti szakmunkásképzés gondjairól szóló gondolatok között ismét megjelentek az új OKJ generálta problémák: a növénytan és a vállalkozási ismeretek azonos modulba sorolása, a rész-szakképesítések óraszám aránytalanságai, a vadászati alapképzés hiánya. Más az OKJ-tól független gondok is előkerültek: a gépkezelői jogosítvány tartalma, az iskolarendszeren kívüli képzések üzleti motiváltsága és tartalmi hiányosságai. Javasolták, az erdészeti szakmunkás szakképesítés presztízsének növelését, bizonyos munkakörökben a szakmunkások alkalmazásának erdőtörvényben előírt kötelezőségét, a szakmunkásképzés kizárólag iskolarend-

szerben való folytatásának előírását, a szakmaszerkezeti döntések VM adatokhoz kapcsolását (MFKB adatok helyett) és a képzést folytató iskolák, szervezetek személyi és tárgyi feltételeinek ellenőrzését.

Pataki Tamás képzési igazgató (Nemzeti Agrárgazdasági Kamara) prezentációjában ismertette a nyári üzemi gyakorlatok jogszabályi kereteit, és az ezzel kapcsolatos számos változást. Felhívta a figyelmet a tanulószerveződéssel és az együttműködési megállapodással folytatható gyakorlatok körülményeire. Beszámolt a jelenlegi helyzetről, elemezte a gyakorlati képzés ellenőrzésének tapasztalatait, felhívta a figyelmet az iskolák és a munkáltatók ezzel kapcsolatos teendőire.

Mohár József gyakorlati oktatásvezető (Roth Gyula Szakközépiskola, Sopron) a nyári gyakorlatok új szervezési rendszerének első évi tapasztalatait foglalta össze. Beszámolójában kitért arra, hogy az új rendszer bürokratikus, az érintettek gyakran nem ismerik kellően a vonatkozó jogszabályokat. Több fogadó munkáltató még a megállapodást sem küldte vissza. Ismertette az iskolák tennivalóit is. Aggodalmát fejezte ki azért, hogy a fogadó munkáltatók hogyan viszonyulnak a növekvő gyakorlati igényekhez.

Az előadásokhoz kapcsolódó konzultációkon a hozzászólók többféleképpen fogalmazták meg gyakran közös véleményüket. Egyrészt feleslegesnek és pénzkidobásnak tartják a túlképzést, illetve szerintük olyan, bizonyítvánnyal rendelkező pályázók jelennek meg munkavállalóként, akikről néhány hét alatt kiderül, hogy felkészültségük elégtelen és nem képesek ellátni feladataikat. Másrészt fontosnak tartják a gyakorlati képzést, de azt is, hogy az kezelhető rendben és létszámban folyjék. Emellett kiemelték, hogy az erdészeti szakmunkásképzés presztízsének növelésében, gondjainak megoldásában az ÉSZAKERDŐ Zrt. a maga gyakorlati képzésével sok feladatot vállal és lát el. Valamint a szakma számíthat és számít a VM szakembereinek pozitív hozzáállására az erdészeti és vadászati szakképzés problémáinak megoldásában.

A rendezvény további részében a szakosztály belső szervezési ügyeiről volt szó, amelynek témája a 2013. évi értékelés, a 2014-es tervek, valamint a Kitüntetési Szabályzat változása és a kitüntetési javaslatok voltak.

Dr. Folcz Tóbiás
szakosztályelnök

Megjelent a Gyökerek és Lombok 9. kötete

A kötet, amelyet a kezében tart az olvasó, a múltról szól. Olyan emberekről, akik az erdészpályát választották hivatásul, s noha néhányan többé-kevésbé elsodródtak az erdőtől, szívük mélyén erdészek maradtak. Sokasodnak a polcon az önkéntes vallomások a szülőföldről, a hazáról, a pályáról, az alma materéről. Több mint száz van már belőlük.

A munka kezdete óta sokan távoztak az élők sorából. A videoszalagra felvett életutakból azonban mozaikszerűen összeállíthatjuk a 20. század magyar erdészettörténetének azokat az emberi vonatkozásait, amelyekről nemigen olvashatunk az eddig megjelent kiadványokban.

A *Gyökerek és lombok* életrajzsorozat az embert állította középpontba. Az embert, aki az individuum belső rezdüléseinek feltárásával teszi teljessé az erdészpályán töltött évtizedek alakította szakmatörténelmet.

Bozsik Pál: a 20. század vidéki életének egy sajátos szeletét mutatja be a riportalány. Megtudhatjuk, hogyan lett a létfenntartás keserveit átélő gyermekből a második magyar hadsereg – doni poklot megjárt – katonája, a mindezt túlélni akarás magyar Svejke. Erdészéletének sajátos figurája, aki bohém férfiassága ellenére – a gyengébb nemén kívül – csak a szakmáját szerette jobban.

Hallósy Miklós: Van olyan történelmi szituáció, amelyet csak egyenes derékú lehet megélni. Becsületet, tisztességet próbáló idők jártak az elmúlt évszázad negyvenes éveinek végén. A viszonyulást a felekezeti középiskolákban kapott nevelés irányítójá szabta meg. Ezt a szemléletet adta át későbbi tanítványainak.

Vigh József: A paraszti sorból mindenáron kitörni akaró sorsról olvashatunk e vallomásban. Az ehhez vezető makacs útkeresés bizonytalanságát enyhítette az a hit, hogy egy főnök mindent el tud intézni, különösen akkor, amikor az önbizalom is fogyóban van. Szakmaszeretete azonban mindig átsegítette életének nehéz időszakain.

Czebei Sándor: Az ősi szokásrend tiszteletéből adódó helyzetből csak ta-

nulással lehet kitörni. A tudás lépcsőin felkapaszkodva úgy élni, végezni a vállalt beosztásokkal járó feladatokat, hogy egy percre se felejtjük a múltat. Ha így élünk, erős jellemmel felvértezve könnyebben viseljük el a magánéletben a sors kegyetlen csapásait.

Bánó István: Sokan irigyelhetik a csendes, szerény, a nyugati végeken szűkebb pátriájához mindvégig ragaszkodó kollégát. Tudta, hogy a kutatói tevékenység nyújtotta biztonsággal kevésbé van kitéve a mindennapos zaklatásoknak. Az, hogy ebben való hitében csalatkoznia kellett, már nem az ő bűne, hanem „a koré, mely szülte őt.”

Morócza Károly:

Meggyőző példa arról, hogy nem kellett katonának lenni a szovjet „malenkij robot” borzalmainak átéléséhez és hogy milyen nagy szükség van a természetismeret életmentő fontosságának és Tükhé istennő gondoskodásának felismerésére. Szakmai elhivatottságának komoly kihívást jelentett a kopárfásításban és a cellulóznyár-programban való aktív részvétel.

Lutonszky Zoltán Tamás: Soha jobb

gyermekkort, jelzi beszélgetőtársunk. És igaza van. Olyan miliővel ismerteti meg az olvasót, melyből rekonstruálhatjuk a második világháború előtti ki-sebbségi és erdőtulajdonosi viszonyokat. De bepillantathatunk a soproni diákélet felhőtlen, ám olykor mégis gondokkal teli napjaiba is.

Madas László: Neve összeforrott a huszadik század magyar erdőgazdálkodásával. Pedig nem tett mást, „csak” – mint vezető – járta, figyelte az erdőt, a természetes folyamatokat, majd levonta a szükséges szakmai tanulságokat. Rendkívül fogékony volt az újra. Legendás emberségét és szakmaszeretét munkatársai ismerték igazán.

Kóthy István: Közel évszázados visszatekintéssel csak a leghatározottabb jellemek tudnak úgy emlékezni, hogy mondandójukat nem befolyásolja a felettük elmúlt idő. Emlékezéseik az igazán fájó múlt és a múlt idő csak fokozza vallomásuk hitelességét. Akkor is, ha az ezt bizonyító relikviákat nem citáljuk.

Kászoni Zoltán: Tanulságos életutat olvashatunk. A székely góbé elérte, hogy népére kényszerített új hazájában a román halászat első embere legyen. Nemzetközi elismertségének ellenére, mint magyart, szép lassan az erdészet, vadászat területére sodorta a hatalom. Szegényebbek lennének szakirodalmi munkássága nélkül.

A mindenkori emlékezők főként magukról beszélnek. Nézzé el ezért a kedves Olvasó a szereplőknek az olykor hangsúlyos egyes szám első személyt. Próbálja meg a lehetetlent, és tegyen úgy olvasás közben, mintha a szereplők életét élné. Így elkerülhető az igazságtalan kritika és az olvasmányélmény is bensőségebb lehet.

A szerkesztő

A kötet könyvbemutatója 2014. március 27-én, az OEE Szeniorok Tanácsa rendezvényén lesz.

Erdészek az Észak-Mátrában II.

A Mátra egész hosszában végighúzódnó ún. Mátra-gerinc a hegységet két eltérő adottságú területre osztja. Amíg a déli oldalon jórészt száraz tölgyeseket találunk, ahol az erdőművelés, az erdők felújítása komoly feladat az erdész számára, addig északon többnyire jó termőhelyek vannak kiváló bükkösökkel, nagy fatömeggel. Nem véletlen, hogy az Egererdő területén ma is meglévő mindhárom arborétumot az Észak-Mátrában (Recsk, Fenyvespuszta, Rudóltanya) hozták létre elődeink.

Az 1950-es átszervezéssel politikai okokból az addig Heves megyéhez tartozó Nagybátony-Pásztói térségének településeit átsatolták Nógrád megyéhez, és létrehozták a Zagyvavölgyi Állami Erdőgazdaságot Kisterenye központtal. Ezzel a két gondnokság területe az új erdőgazdaság részévé vált. Az új cég igazgatója *Lengyel Pál*, főmérnöke *Zelnik István* lett. Lengyel Egerből került Kisterenyére (*Kabalyuk Mihály* kerecsendi erdész veje volt), Zelnik pedig a Pásztói gondnokság (székhelye akkor Kisbátony) vezetője volt. Öt év után a Zagyvavölgyi céget megszüntetik, Lengyel és Zelnik visszakérül Nagybátonyba, illetve Pásztóra, a területeket visszacsatolják a Mátrához, de továbbra is Nógrád megyéhez tartoznak.

1950-ben a gondnokságokat átkeresztelik üzemegységekké, egyúttal új üzemegységeket választanak le (Recsk, Mátraballa). Az új felállásban sem erdőgazdasági igazgató, sem üzemegységvezető mérnök nem lehetett.

Az Észak-Mátrai Állami Erdőgazdaság (az első öt évben Recski elnevezésű) első igazgatója Fehér Sándor, akinek tragikus sorsát a kishánai vadászsházhoz kötődő Ónody-ügy pecsételte meg. Fehér nem volt főszereplő a '64-ben kipattant ügyben, mégis – pályafutása csúcán mint ERDÉRT-vezéri-gazgató – öngyilkosságba menekült.

Fehér Sándort 1952-ben *Bakondi Ernő* követte Recskén az igazgatói székben. Az ő idejében, 1955-ben a Zagyvavölgyi cég megszűntével a Nógrádhoz átsatolt területek visszakerülnek a Mátrához, Pásztó a Dél-Mátrához, Nagybátony pedig az Észak-Mátrához tartozik ettől kezdve. A dombvidék fele – Erdőkövesd és Tarnalelesz – szintén az Észak-Mátrához kerül. Az üzemegységeket megszüntetik, nagyjából a korábbi gondnokságokat állítják vissza, de most már erdészeteknek hívják ezeket. A kialakuló hét erdészet és az erdészvezetők: Sándorrét *Szalai István*, Nagybátony *Lengyel Pál*, Erdőkövesd *Bessenyei János*, Tarnalelesz *Praveccki Andor*, Fényespuszta *Zádor Oszkár*, Sirok *Mészáros Ödön* és Nemti *Perbács Péter*. Ezek az erdészetek viszonylag tartósak, egészen 1968-ig változatlanok.

Az 1955-ből származó kitűnő felvétel, amelyet az általam nagyra becsült kiváló erdészember, *Zilahy Aladár* múzeumvezető adott át nekem, az Észak-Mátrai Állami Erdőgazdaság vezető csapatát szinte a teljes létszámában bemutatja.

Az ülő sorban az akkori vezetés legfontosabb embereit látjuk, balról: *Kalmár Károly* erdőrendezési felügyelő, *Bocsi István* személyzeti vezető és párttitkár, *Kozéki Géza* főkönyvelő, *Ságbi István* főmérnök, *Urbánfy Ignác* szakfelügyelő, *Bakondi Ernő* igazgató, *Ferenczi Ferenc* fahasználati előadó és *Bögér Endre* műszaki csoportvezető. Bakondi 1952–57 között töltötte be az igazgatói posztot. Simulékony modorával szoros kapcsolatot épített ki a felsőbb szervekkel, elsősorban a megyei pártbizottsággal, ezt szolgálták a vadászatok, gyakorlatok voltak a különféle vendéglátások, vacsorák. Előzőleg a

felsőtarjánkai erdészsházban lakott, ott volt kerületvezető, kerületszomszédja volt *Praveccki Andor* (első álló sor, balról a 4. félig takarásban), akit 1953-ban kinevezett a Tarnaleleszi Erdészeti vezetőjévé. Ebből a kapcsolatból alakult ki a faeladásokra épülő Bakondi-Praveccki ügy, amely 1957 végén egy terebélyes, szinte minden vezető emberre kiterjedő – sokak szerint erősen „fetuipirozott” – ügyé növekedett. Hosszas kihallgatási procedúra után az igazgatót leváltották, pár embert leültettek.

Bakondi igazgató erdész szakvizsgát tett, a parádsasvári tanfolyam tanulói között láthatjuk. A diplomásokat nem igen szívlelte maga körül, a hét erdészvezető között csupán egy erdőmérnök volt *Bessenyei János* személyében (első álló sor, balról a 6.), aki erős pártkapcsolatainak köszönhetően kinevezését az Erdőkövesdi Erdészeti élére, az itteni 15 éve után az Egri Állami Erdőrendezőség igazgatója lett.

A kép szereplői között találjuk az *Urbánfy*-testvérpárt, *Ignácot* és *Istvánt*, valamint *Ferenczi Ferencet*, mindhárman fontos emberei voltak már a '45 előtti uradalmaknak. Mint nyugdíjasok helyet kaptak az Észak-Mátai Központjában, Ignác erdőművelőként, István szakfelügyelőként, Ferenc pedig központi felügyelőként. Életútjukról korábbi írásaiban beszámoltam.

A képen szereplő további személyek: *Gábor József*, *Trubin József*, *Póka János*, *Kiss Ferenc*, *Szepesi József*, *Kiss Márton*, *Tóth Ödön*, *Földvári Tamás*, *Tóth István*, *Ivádi István*, *Ritz György*, *Holló Vilmos*, *Izrael György*, *Fotul Antal*, *Bitai Gábor*, *Aradvári József*, *Erdélyi László*, *Valek Ilona*, *Vanó Edit*, *Sári Lajosné*, *Molnár Rózsai*, *Kivei Mária*, *Zagyva Irén* és *Mészáros Ödön*.

Közlülük az 1970. évi átszervezés után az egri központban dolgoztak: *Kiss Ferenc*, *Szepesi József*, *Tóth István*, *Ivádi István*, *Erdélyi László*, *Zagyva Irén*.

Az 1957. év nagy eseménye volt a háború utáni első vándorgyűlés megrendezése Parádon. Ebben az évben vonják össze az Észak- és Dél-Mátrai Erdőgazdaságot, létrejön a Mátrai Állami Erdőgazdaság először Recsk, majd Parádfürdő központtal, igazgatója Bakondi Ernő.

A vándorgyűlést igazgatóként még Bakondi nyitja meg mint igazgató, röviddel ezután azonban kezdődnek a vizsgálatok, és 1958 elején megérkezik *Fila József*, aki 1958–63 között igazgató az összevont Mátrában. Fila erdészsképesítéssel rendelkezett, ámde vasszorgalommal munkája mellett megszerzte a mérnöki diplomát. Ellentétben Bakondival nem volt ellenérzése a dipomásokkal szemben, a legtehetségesebb embereket gyűjtötte maga köré, *Rakonczay Zoltán* főmérnök-

Az Észak-Mátai személyzete (1955)

A parádfürdői központ épülete (1957)

kel és Mosoni László főkönyvelővel együtt – a legjobb vezetői hármas a Mátrában – hamarosan élüzemmé vezényelte a céget.

Filának vadászati kérdésekben ellentétei támadnak Balassa főigazgatóval, ezért 1963-ban Gödöllőre megy, hamarosan követi őt Mosoni, '65-ben pedig Rakonczay is megválnak a Mátrától és a minisztériumba távozik. Az új vezérkar: *Hanygál Tibor* igazgató, *Molnár László* főmérnök és *Kovács Béla* főkönyvelő az 1970. évi átszervezésig viszi a céget.

1967-ben a mátraiak felépítik Mátrafüreden az új központot, az üressé vált parádfürdői épületre (fotó) a parádi tanács szemet vet, üdülési célokra szeretnék igénybe venni. Szalai István – Pista bácsi –, a sándorréti erdészvezető azonban nem várja meg, míg az illetékesek eldöntik a dolgot, az éj leple alatt leköltözteti az erdészetet az épületbe. Ettől kezdve mindmáig itt székel a Parádfürdői Erdészeti. Pista bácsi 22 éven át 1972-ig volt itt erdészvezető.

1967-ben erdészeteket vonnak össze, megszűnik Sirok, Fényespuszta, Nemti és Pásztó, az Észak-Mátrában két nagy erdészeti maradt: Parádfürdő és Nagybátony, a Dombvidéken Erdőkövesd és Tarnalelesz.

Az erdészvezetők Parádfürdőn: *Szalai István* (1950–72), *Dzsupin János* (72–74), *Bakondi Ernő* (74–78), *Schmotzer András* (78–84), *Jung László* (84–99), *Tóth László* (99–2012), *Somay Gergely* (2012–).

Erdészvezetők Nagybátonyban (Bátonyterenyén): *Lengyel Pál* (1955–74), *Kovács Zsolt* (74–77), *Bíró István* (77–99), *Szabó Lajos* (99–2011), *Nagy Zsolt* (2011–).

Az Észak-Mátrában – ellentétben a déli területekkel – a nagyobb fatömegek és általában a fahasználat hangsúlyossága miatt fontos szerepet kap a technikai fejlesztés, a gépesítés, erdőfeltárás. Itt korábban építenek utakat, és a fahasználat gépesítése is hamarabb indul, mint a Dél-Mátrában, ahol már jóval a háború előtt kisvasutakkal hálózák be a terület nagy részét.

Az első erdészeti utat még az alapítványi időben (30-as évek) a volt Károlyi-birtokon építik Parádsasvár és Szuha között Térfi út néven. 1948–49-ben épül – az országban az első között a háború után – a „Tervútként” is emlegetett Somhegyi út, majd '50-'53 között a Várbükki út első szakasza. Ez utóbbi egy több évtizedig tartó beruházás része, Recskről indul, átmegy a Mátra-gerincen, a Négyes-hátár érintésével Mátrafüred alatt köt be a 24-es közútba. A nagyívű beruházás szellemi megalkotója *Urbánfy István* sándorréti gondnok.

Nagy lendületet ad az útépítésnek a dózerok megjelenése 1957-ben, majd a 60-as években már megindul a burkolt (bitumenes) utak építése is. Csak a legjelentősebbek: Galyai út (a Rudolf-tanyai leágazással), Katalini utak, Rozsnoki út, Váraszói út, ezeket még az ERFATERV (Erdőterv) tervezte. Ebben az idő-

ben ('60-as évek) a feltárást a Mátrában *Fejes Dénes* műszaki csoportvezető irányította. Később a tervek házilagosan készültek, húsz éven keresztül egészen a 90-es évek végéig *Zsilvölgyi Lászlóné Juriss Éva* tervezte az utakat az cég egész területén. A mátrai utak kivitelezése zömében *Szalai Gábor* – a későbbi pétervásárai erdészvezető – nevéhez kapcsolódik, aki 25 éven át építésvezető volt a Mátrában.

1955-től nagy lendülettel megindul a gépesítés, megjelennek a motorfűrészek: ERP, MRP, később a Druzsba, majd a Stihl, közelítésben a láncfalpasok: DT-413, Sz-80, G-35. Különlegesség a KT-12-es fagázás traktor, melynek kezelője, a ma is élő *Szeredi József*, két évig dolgozott a recski térségben.

Az Észak-Mátrában kezdte a kötélpályás módszer alkalmazását *Zsilvölgyi László*, aki szakmai pályafutásának nagy részét erre fordította. Maga is tervezett és gyártott kötélpályákat, e témában országos szaktekintéllyé fejlődött. Az általa készített kötélpályák közül van olyan, amellyel még időszakszerűen ma is dolgoznak.

1965-ben Sándorréten Műszaki Erdészetet hoznak létre a gépesítési és építési feladatok ellátására. Ez az üzem 1972-ig működött *Kiss József* majd *Dsupin János* vezetésével.

A '60-as években, amikor még az Egerrel való összevonás nem volt napirenden, a mátrai vezetők kidolgoznak egy nagyszabású tervezetet, a mátramindszenti alsórákódó kiépítésének tervét. Az alapelveket *Káldy* professzor fogalmazza meg: „új gépesített, iparosított technológia bevezetése”, „tő mellett csak a faanyag 8-12 m hosszra való feldarabolását kell elvégezni, a többi munkát át kell helyezni MÁV-rakodóra”. Terveztek osztályozót, bakdarut, térburkolást nagy területen, fűrészüzemet, szociális épületet és még jó néhány dolgot. Az Észak-Mátra faanyagát koncentráltan ide kívánták behozni, sőt még egy átkötő úttal a gerincen túli területekről is áthoztak volna fát.

Ezeket az elképzeléseket az élet maradéktalanul nem igazolta. A megvalósult elemek közül a bakdaru ma is őrzi – megmentőként – az akkori nagyszabású gondolatokat (fotó).

Az erdőművelés területén szintén kialakítják az akkori elvárásoknak megfelelő alapelveket. Ezeket *Varga Béla* erdőművelési csoportvezető ismertette a vécsi csemetékertben tartott tapasztalatcserén 1963-ban. Főbb gondolatai: munkahelyek koncentrálása (20-30 ha együtt), alátelépítés csak tölgy és bükk esetében, az erdészek szakosítása, teljes gépi talajelőkészítés (ahol lehet), vegyszeres gyomirtás bővítése, a mesterséges erdősítések mértékének felére csökkentése, az átfutási idő csökkentése (4-5 évre), és még néhány tapasztalati tanács az erdőművelésben dolgozó kollégák számára.

Az elmúlt fél évszázad sok mindenben, de talán az erdőművelésben hozta a legnagyobb változást szemléletben, gon-

A mátramindszenti bakdaru

dolgozásmódban, így az említett alapelvek jelentősen megváltoztak. Ami azóta máig tartotta magát, a természetes felújítások arányának növelése, ebben igen komoly előrelépés történt, a természetes arány ma már megközelíti a 90%-ot.

A mátrai gazdaság Fila igazgatóval az élen nagy gondot fordított a dogozók képzésére. Erről egy fotót mutatok be, amelyen az erdei munkások egy csoportjának helyszíni oktatását láthatjuk. A felvétel a Mátrában, a Honvéd Üdülő közelében készült a műút mellett. A kis képen a munkások között két fiatal erdőmérnök látható: *Varga Béla* (jobb oldalt) és *Háy György* (bal oldalt), ők tartották az erdei emberek képzését.

Varga Béla ismert szaktekinély, a felvétel idején a mátrai cég erdőművelési csoportvezetője, később az összevont nagy cég osztályvezetője. Háy György, a Siroki Erdészeti akkori műszaki vezetője, később fahasználati, majd kereskedelmi osztályvezető.

Az 1970. évi nagy átszervezés új korszakot nyitott az erdőgazdaság életében, ez azonban már külön történet.

Az Észak-Mátra színes élővilága, gazdag erdő- és vadállomány, természeti szépségei sokakat vonzott a térségbe, sokan dolgoztak itt a kollégák közül olyanok, akik aztán magas beosztásokba kerültek, és országosan ismertté váltak. Csúppán néhányan közülük:

Zelnik István: Kishátonyban gondnok, Pásztón erdészeti vezető, Zamárdiban főmérnök, majd igazgató. *Végyvári Jenő:* tervmegbízott Sirokban, üzemegység-vezető Mátraszentimréren, Pilisben igazgató. *Ságbi István:* főmérnök Recskén, az EMÉRT főmérnöke. *Febér Sándor:* igazgató Recskén, ERDÉRT vezérigazgatója. *Schmotzer András:* erdészeti vezető Parád-fürdőn, az EGERERDŐ Zrt. vezérigazgatója. *Jung László:* erdészeti vezető Parád-fürdőn, az EGERERDŐ Zrt. vezérigazgatója

Erdőmunkások oktatása (1963)

(két ciklusban), ma az MFB Zrt. igazgatója. *Besenyey János:* erdészeti vezető Erdőkövesden, az Egri Áll. Erdőrendezőség igazgatója. *Dobre-Kecsmár Csaba:* műszaki vezető Parád-fürdőn, ma az EGERERDŐ Zrt. vezérigazgatója. *Rakonczay Zoltán:* főmérnök Parád-fürdőn, az Országos Természeti Hivatal elnöke, Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Minisztérium miniszterhelyettese.

A mai fiatal generáció tagjai közt többen vannak, akik maugukban hordozzák a jövő reménységét (Zukunfthirsch), ők már nem emlékezhetnek az itt leírt eseményekre és a sok kiváló erdészemberre.

Talán ezzel az írásommal is – mint az összes eddigi dolgozatommal – hozzájárulok az emlékek elraktározásához.

Wágner Tibor

A Párizs környéki erdőkről

Nemrégiben százéves cikket olvastam a Párizs környéki két híres erdőről. A 873 hektáros boulogne-i erdő (Bois de Boulogne) Párizs nyugati oldalán fekszik, a francia királyok kedvenc vadászterülete volt. Az OEE által 1912-ben kiadott folyóirat, az „Az Erdő” említett évszázados cikke arról tudósít, hogy az akkor még bizonytalan előrejelzéseket nyújtó meteorológiai tudomány alapján a világ erdészei nem képesek kellően reagálni az időjárás viszontagságaira. Emiatt már-már a Párizs környéki erdők is kiveszni látszanak. Érdekesen és szakavatottan nyilatkozik e cikkben a párizsi sétautak akkori igazgatója, *Forestier*. A boulogne-i erdőnél az emberkéz munkája nem tudta pótolni a természet áldá-

sainak megfoghatóságát. XVI. Lajos idejében az erdőfelügyelőség, a vadállomány által okozott pusztítások miatt Dél-Franciaországból származó molyhos tölgyeket telepített, melyek szőrös lombjai kevésbé csábították az őzeket és a szarvasokat. De nem gondolták át, hogy a délvidékről származó fák itt elsatnyulnak, nem bírják ki az éghajlatot, a zord nedves telet. *Forestier* emellett az autók egyre fokozódó forgalmát is említi, melynek fokozottan káros hatása van az erdők növényzetére. Nagy porfelhőt kavarnak fel, a fák levelei nem lélegezhetnek tőle. *Forestier* volt az első, aki már 1906-ban, az utak kátrányozásával tett kísérletet a bajok elhárítására.

A másik híres Párizs melletti erdő a fontainebleau-i (Forêt de Fontainebleau), melyről Ady Endre is verset írt: „Sárga ákácok zápora Veri az arcom, A Bonaparték dült erdejébe, Vidor szemekkel vígakat alszom.”

Párizstól 55 km-re fekszik a 208 km²-en elterülő erdő, melyet évente 11 millióan látogatnak. Legjellegzetesebb fafajái a tölgy, a skót fenyő és a bükk. Az „Az Erdő” 1916. márciusi lapszámában beszámol, hogy a felháborodás vihara zúdult végig egész Franciaországon a kormány határozata miatt, amellyel elrendelte, hogy a francia és belga szénvidék németek kezére kerülése miatt támadt nyomasztó szénhiány enyhítésére és a tüzelőanyag biztosítására ki kell vágni a fontainebleau-i állami erdőket. A francia napilapok az ország minden részéből érkező tiltakozások nyomán heves támadásokat intéztek a kormány ellen. Felszólították, hogy kímélje meg a híres erdőt a pusztulástól, mert az a francia történelem része, melyre épp olyan gondot kell fordítani, akár a Louvre műkincseire. A heves reakciók megóvták az erdőt, mely ma is Párizs környékének egyik gyöngyszeme.

Inokai Balázs

JEGYZŐKÖNYV

az Országos Erdészeti Egyesület elnökségének
2014. február 14-én, 10.00-kor kezdődött üléséről

Az ülés helyszíne: Budapest, Erdészeti Információs Központ (1021 Bp. Buda-keszi út 91.)

Jelen vannak:

Elnökség: Zambó Péter elnök, Kiss László általános alelnök, Szabó Vendel technikus alelnök, Haraszti Gyula SZB elnök, Gencsi Zoltán, Nagy Imre, Szabó Tibor és Ripszám István régióképviselek (8 fő).

Tanácskozási joggal: Lomniczi Gergely főtitkár, Nagy László EL főszervekesztő.

Meghívottként: Zétényi Zoltán Közönségkapcsolati Szakosztály elnök

Kimentését kérte: Mocz András magánerdős alelnök, Csépanyi Péter és Cserép János régióképviselek.

Az ülést megnyitva Zambó Péter elnök köszöntötte a megjelent elnökségi tagokat, meghívottakat. Megállapította, hogy az elnökség 8 fővel határozatképes. A jegyzőkönyv vezetésére Lomniczi Gergelyt, a hitelesítésre Kiss Lászlót és Haraszti Gyulát kérte fel. Fentieket és az ismertetett napirendet az elnökség egyhangúan elfogadta.

Az első napirendi pontban Zétényi Zoltán ismertette a Közönségkapcsolati Szakosztály 2014-ben megvalósítandó programjavaslatait. A szakosztály „Erdészeti kommunikációs szeminárium” indítását javasolja, amelyre önköltségi alapon az erdőgazdaságok vezető, sajátval kapcsolatba kerülő személyeit hívnák. A szeminárium az országban több helyszínen külsős és egyetemi előadók bevonásával foglalkozna aktuális kommunikációs képességek fejlesztésével (személyes kommunikáció, internetes kommunikáció, marketing, eseményszervezés, sajtókapcsolatok stb.). A második javaslat az Erdők Hete rendezvényeinek komplex keretbe szervezésére irányult, amihez a Norvég Civil Alap pályázatán való indulást tartja lehetségesnek a szakosztály. A tervek szerint közel 8 millió forintos pályázat egybeként tartalmazná egy nemzetközi erdészeti kommunikációs konferencia szervezését, a Muzsikál az erdő rendezvénysorozat és az YPEF tanulmányi verseny összekapcsolását az Erdők Hetével, erdei biológia órák sorozat indítását, és „Vidd haza a szemete-

det” kampány szervezését. Haraszti Gyula a pályázat ütemezéséről, Kiss László a szakosztálylétszámról, a szakosztály szervezési munkában történő részvétele iránt érdeklődött. Zétényi Zoltán elmondta, hogy a szakosztály mintegy ötven tagjából idén eddig harmincan fizettek tagdíjat, de a tagok részt vesznek a szervezésben, a legtöbb céges kommunikációs szakember tag a szakosztályban. A pályázat beadási határideje február 27., megvalósítása az idei Erdők Hete időszakában lenne.

8/2014. (02. 14.) elnökségi határozat: Az elnökség támogatja a Közönségkapcsolati Szakosztály javaslatát az Erdészeti Kommunikációs Szeminárium előkészítésére. Felkéri a szakosztályt a szervezési háttérmunka elvégzésére. Az Erdők Hete javaslatok megvalósítására a Norvég Civil Alap pályázatának elnyerése esetén nyílik lehetőség. Az ismertetett javaslat alapján a pályázat előkészítését a szakosztály, beadását a titkárság végzi. A külső partnerekkel való kapcsolatfelvétel az elnökség nevében, a titkárságon keresztül történik mindkét témában.

A szavazáson jelen van 8 fő elnökségi tag. Szavazatok: 8 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

A második napirendi pontban az elnökség a 2014. évi kitüntetési javaslatokat tárgyalta, és szavazást követően határozott az egyes díjakra előterjesztendő elnökségi jelöltekről.

Nagy Imre régióképviselek ismertette azt a javaslatot, miszerint az erdészeti ágazat is választhatna védőszentet. A rokon szakmák közül a vadászoké Szent Hubertusz, míg Assisi Szent Ferenc általában a természet védőszentjeként ismert. Az erdész szakmával kapcsolatban felmerült Szent Euszták védőszentként való megnevezése. Az életével kapcsolatos ismereteket az Erdészeti Lapok 2014. januári száma foglalta össze. Zambó Péter elnök véleménye szerint megfelelő szakmai konszenzus esetén szabad foglalkozni a kérdéssel, ehhez alaposabb tájékozódás szükséges.

10/2014. (02. 14.) elnökségi határozat: Az elnökség felkéri az Erdészettörténeti Szakosztályt az ágazat lehetséges védőszentjével kapcsolatos ismeretek összegyűjtésére, és az elnökség elé terjesztésére.

A szavazáson jelen van 8 fő elnökségi tag. Szavazatok: 8 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

A negyedik napirendi pontban az elnök az Akác Koalíció megalakulásában való részvételről és az akác hungarikummá nyilvánítását támogató nyilatkozat aláírásáról tájékoztatta az elnökséget. Az elnökség a kérdést megvitatta és hasznosnak tartotta egy szakmai állásfoglalás elkészítését és közzétételét a honlapon.

11/2014. (02. 14.) elnökségi határozat: Az elnökség támogatja az Egyesület csatlakozását az „Akác-koalícióhoz”, egyetért az akác hungarikummá nyilvánításának szándékával. Az elnökség akáccal kapcsolatos állásfoglalását a honlapon kell közzétenni.

A szavazáson jelen van 8 fő elnökségi tag. Szavazatok: 8 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

Az ötödik napirendi pontban Lomniczi Gergely tájékoztatást adott a határidőre befizetett tagdíjak alapján számolt aktuális egyesületi létszámról. A fizetési fegyelem a korábbi éveknel kedvezőbben alakult, de még mindig a tagság egyharmada határidőn túl vagy egyelőre nem rendezte tagdíját. A főtitkár kérte a régióképviseleket, hogy küldjenek értesítést a régióértekezletek időpontjáról, melyeken lehetőség szerint részt vesz.

Ezt követően Zambó Péter elnök és Kiss László alelnök egyéb elfoglaltsága miatt távozott az ülésről, melynek vezetését Szabó Vendel alelnök vette át. Az elnökség határozatképessége 6 fővel megmaradt.

Hatodik napirendi pontként Lomniczi Gergely főtitkár bemutatta az Egyesület arculati kézikönyvét, amely a logó egy-egységesített leírása mellett tartalmazza az ügyviteli nyomtatványok képét, illetve a kiadványok, előadás-sablonok, egyéb arculati eszközök tervezési alapelveit. Az egységes arculatnak megfelelően készül a jövőben levélpapír, mappa, a helyi csoportok és a szakosztályok is kapnak számítógépen használható sablonokat. Haraszti Gyula és Gencsi Zoltán az arculati elemek mihamarabb, legkésőbb a Vándorgyűlésen történő alkalmazását szorgalmazta.

12./2014. (02. 14.) elnökségi határozat: Az elnökség elfogadja az Egyesület arculati kézikönyvét. A logó esetén az egységes alkalmazást szükséges rögzíteni, vagyis az Egyesület minden csoportja ugyanazt a logót használja, különböző variációk készítésére nincs lehetőség.

A szavazáson jelen van 6 fő elnökségi tag. Szavazatok: 6 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

A hetedik napirendi pont keretében Lomniczi Gergely főtitkár tájékoztatót a márciusban életbe lépő új Polgári Törvénykönyv miatt időszeri ismételt Alapszabály-módosításról, valamint a közhasznúság megőrzéséhez szükséges lépésekről. A jogász véleménye szerint május 31-ig a civil törvénybe foglalt feltételek teljesítése mellett, közszolgáltatási szerződés és legalább 4 évre szóló tartós támogatási szerződések megkötésére is szükség lesz. Ugyanezek a kérdések érintik a Wagner Károly és az Erdészcsillag Alapítványt is. A kérdést a könyvelővel tisztázni kell.

Az egyebek között a főtitkár tájékoztatót az erdésztechnikusképzés önállóságának helyreállításával kapcsolatos egyeztetésekről; a Vándorgyűlés és az Év Erdésze Verseny szervezésének alakulásáról; a Kaán Károly Tanulmányi Verseny szervezésében való részvételről; az ásothalmi szakiskolában folyó nevelési munka országos értéktárba történő felvételének támogatásáról. Szabó Tibor régióképviseelő javasolta, hogy az Egyesület keresse annak a lehetőségét, hogyan lehet helyi csoportonként több nyugdíjas kolléga vándorgyűlési részvételét segíteni. Szintén javasolta az Erdész Panteon hangsúlyosabb megjelenését a honlapon, melyet Nagy László főszerkesztő megvalósít.

Ezt követően Szabó Vendel alelnök megköszönte az elnökség munkáját és az ülést bezárta.

kmf.

Zambó Péter
elnök

Szabó Vendel
technikus alelnök

Lomniczi Gergely
jegyzőkönyvvezető

Hitelesítők:

Kiss László
alelnök

Haraszi Gyula
SZB elnök

Szakképzési együttműködési megállapodást kötött az OEE és a NAK

A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara a FeHoVa február 13-i megnyitó napján hét szervezettel, az Élelmiszer-feldolgozók Országos Szövetségével (ÉFOSZ), a Magyar Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Országos Szövetségével (MAGOSZ), a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetségével (MOSZ), az Országos Erdészeti Egyesülettel (OEE), a Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetségével (MEGOSZ), az Országos Magyar Vadászati Védegylettel (OMVV) és az Országos Magyar Vadászkamarával (OMVK) kötött szakképzési együttműködési megállapodást.

Az együttműködő szervezetek a megállapodásban egyebek között rögzítik a vizsgabizottsági névjegyzékre kerülés javaslatételének módját, és azt, hogy egyeztetnek a szintvizsga-követelményekről, szakértői támogatást nyújtanak a szakmai és vizsgakövetelmények meghatározásához és átdolgozásához, illetve kölcsönösen megküldik egymásnak szakképzéssel kapcsolatos állásfoglalásaikat, határozataikat.

A mostani aláírás megerősíti és a formális kereteit rögzíti annak a gyakorlatnak, amit a NAK és az érdekképviseltek a szakképzés érdekében ezután is folytatni kívánnak. Az együttműködés kölcsönös előnyöket jelent, hiszen a NAK az érdekképviseltekkel együttműködve hatékonyabban tudja ellátni feladatait. Az együttműködő szerveze-

Ifj. Hubai Imre és Zambó Péter

tek pedig közvetlenebb beleszólást kapnak az őket érintő, szakképzéssel kapcsolatos intézkedésekbe, tehát az eseményeknek nem külső szemlélői, hanem részesei, alakítói lehetnek. A szakma felelősségvállalása a szakemberképzés területén az ő közreműködésükkel válik teljesebbé. Az Országos Erdészeti Egyesület nevében Zambó Péter elnök írta alá a megállapodást.

Forrás: NAK, OEE

Új belépők

Csongrád megyei Helyi Csoport: Várbeli Zsolt erdésztechnikus; **Szolnoki Helyi Csoport:** Dr. Krizsán Józsefné egyéb felsőfok; **Szombathelyi Helyi Csoport:** Francsics Judit erdésztechnikus; **Kecskeméti Helyi Csoport:** Szabó Péter egyéb középfok,

Zakar András tanuló; **Erdélyi Helyi Csoport:** Lengyel Szabolcs erdőmérnök, Kosztándi Ferencz Csaba erdőmérnök, Kovács Levente tanuló, Kovács Katalin erdőmérnök, Bedő Olivér erdőmérnök, Egyed Csaba erdőmérnök; **Sárospataki Helyi Csoport:** Tóth Attila erdésztechnikus, Majoros Richárd erdésztechnikus, Pásztor Tibor erdésztechnikus; **Pápai Helyi Csoport:** Grób Józsefné erdésztechnikus, Kovács András erdésztechnikus, Renner Tiborné egyéb felsőfok, Tunner Katalin egyéb felsőfok; **Balassagyarmati Helyi Csoport:** Mag Tibor erdésztechnikus, Dr. Kiss Nándor István egyéb felsőfok; **Baranya megyei Helyi Csoport:** Ulrich Éva erdőmérnök; **Sopron Hallgatói Helyi Csoport:** Kránicz Dávid; **Székesfehérvári Helyi Csoport:** Tapasztó Sándor erdésztechnikus; **Bajai Helyi Csoport:** Túri István erdőmérnök; **Zalaegerszegi Helyi Csoport:** Ifj. Péter Lajos egyéb felsőfok.

Burus Vendel (1925–2014)

A Kisalföldi Erdő és Fafeldolgozó Gazdaság (Győr) Rábaközi Erdészetiének nyugalmazott erdésze Veskényben született. 1949-től fizikai dolgozóként, fakitermelésben dolgozott későbbi kerületében,

majd 1951–52-ben képesített erdész végzettséget szerzett Sopronban.

Erdészként először a Himod-alsó kerületben dolgozott 1952. október 1-jétől, majd 1954. szeptembertől nyert kinevezést a Petlend erdészkerületbe, ahol 1985-ös nyugdíjba vonulásáig gyakorolta hivatását. Családja a petlendi erdészházban lakott, Gyermekeik is oda születtek, 1964-ben költöztek be a Kisfaludon épített családi házukba.

Munkássága harmincegy évében, keze nyomán sokat változott kerületének arculata, Az öreg sarjeredetű cseres-tölgyesek letermelésre kerültek, helyükre magyeredetű elegyes tölgyeseket ültettek, A kötött talajokon itt alkalmazták először a Danszky-féle mélylazításos erdőfelújítási technológiát és az ő kerületében történt az első helyszíni makkvetéses erdősítés is.

Egyike volt azoknak, akik az első repülőgépes erdővédelmi permetezést koordinálták. Kerületében mindig mintaszerű rend volt úgy a fakitermelések terén, mint az erdősítésekben, valamint a nyiladékok, tűzvédelmi pászták tekintetében.

Kisfaludi letelepedésekor már gyümölcsöst is telepített az épülő ház mellé, melyet egész haláláig mintaszerűen gondozott családja segítségével.

Nem volt rest hajnalban a soproni, vagy a kapuvári és környékbeli piacokra elvinni az ízletes almákat, ezzel a kiegészítéssel – és a hozzátartozó rengeteg munkával – tudta családja elfogadható életszínvonalát biztosítani.

Szívesen visszatért az általa kezelt erdőkhöz, örömmel látta, micsoda szép erdő lett abból, amit ő ültetett. Tartotta a kapcsolatot fiatalabb kollégáival is, mivel jó pár éve megövezvegyült, jólesett neki, ha magányában valaki rányitotta az ajtót gyermekein, unokáin kívül.

December 10-én stroke-traumát kapott, melyből már nem tudott felépülni, munkásszervezete feladta a küzdelmet. 2014. január 7-én családja, volt munkatársai, tisztelői kö-

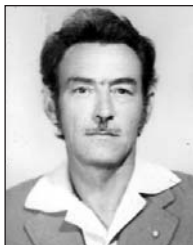
rében a kisfaludi temetőben fájdalommal, de Isten akaratában megnyugodva vettünk végső búcsút tőle.

Nyugodjék békében!

Kóródi Sándor

az OEE Győri Erdőgazdasági HCS elnöke

Pintér László (1924–2014)

Szomorú hír járta be Pécs városát, hogy Pintér László, gyémántdiplomás erdőmérnök 90 éves korában, ez év január 14-én elhunyt.

1924-ben született Pécsen. Édesapád, Pintér Lajos erdőmér-

nök a pécsi püspöki erdőüzem vezetője, és egyben Zobápusztán (u. p. Hosszúhetény) erdőgondnok. A másik két erdőgondnokság Mecseknádasdon és Kárászon volt. Édesapád nehéz időkben – az első világháború és a szerb megszállás (1918–1921) után – került Zobákra. A pontos időpontot nem ismerjük. A Pécsi Püspökség Uradalma volt Baranya megye legelső, a maga idejében korszerű nagyüzeme. Az erdőgondnokságokat a szerb megszállás „határa” kettévágta, évekig elválasztotta az északi és déli területeket egymástól, és akadályozta a rendszeres erdőgazdálkodást. Ekkor keletkeztek azok a rontott erdők, amelyek helyrehozatala évtizedekig tartott, és az üzemtervezésükből Te is kivettél a részed.

Gyermekkori szép emlékeid a Keleti-Mecsekben, és édesapád példája bizonyára hozzájárult, hogy az erdész pályát választottad. Pontosan ismerted a részleteket, és minden nehézségével együtt vállaltad szép szakmánkat.

1942-ben érettségiztél a Pécsi Ciszterci Rend Nagy Lajos Gimnáziumában. Az egyetem évei alatt édesapádat felfüggesztették állásából, és más erdőgondnokot neveztek ki Zobákra. Az új gondnok, Molnár István mesélte, állandóan siettették az átvételt, amit két okból sem hajtott végre: nem volt szíve Lajos bácsit betegségében olyannal zavarni, ami bizonyára rosszul esett neki, arról nem is beszélve, hogy Zobákon mintaszerű rend volt. Édesapád mint zobáki gondnok hunyt el.

1950-ben szereztél erdőmérnöki oklevelet Sopronban. A szakmai utad egyetlen mondatba belefér: Pécsen az erdőrendezőségénál üzemtervező, nyugdíjazásodig. Igaz, a cég

és jogutódjainak neve többször is változott, de a tényleges munkaköröd mindig ugyanaz maradt. Nem az üzemi élet forgatagát, a fakitermeléseket, szállításokat, az értékesítést, az ápolás napi gondjainak megoldását választottad, hanem a tervezést, mert éreztél és tudtad, hogy a sikeres erdőgazdálkodás alapja a lelkiismeretes készített, részletes üzemterv. Örömmel végeztél a külső felvételeket a nyári hónapokban, majd a feldolgozást az irodában. Hosszú pályád alatt legalább öt üzemtervi ciklusban készítettél a remek üzemterveket. Szemed előtt állományok sora nőtt fel. Hatalmas előny az erdő részére, ha ugyanaz a mérnök hosszú ideig készítheti a terveit.

Egy furcsa korban kellett az erdőknél üzemtervet készítened, hiszen beleesett az államosítás, a két TSZ-szervezés, az erdőbirtokosságok felszámolása, új felmérések, kataszteri holdról a hektárra áttérés, a községek összevonása, az üzemi átszervezésekről nem is beszélve. Az erdőgondnokságok, üzemegységek, erdészetek, kis erdőgazdaságok, majd ezek összevonása és újbóli átrendezése.

Először diplomatervem készítésekor találkoztunk. Később akkor kerültünk munkakapcsolatba, amikor területrendező lettem. Jó visszaemlékezni, milyen türelemmel és aprólékosan, minden részletre kiterjedő figyelemmel végeztél az egyeztetéseket. Biztos vagyok benne, hogy minden tervezésnél nem 10 évében, hanem sokkal hosszabb időben gondolkodtál. Köszönöm a sokszor megelégedett bizalmat, mert Te az általad észlelt területváltozásokat már az új üzemtervbe beépíttetted, tudva, hogy azokat csak jóval később lehet átvezetni a telekkönyvbe.

Legtöbbet a nyugdíjazásod után segítettél nekem, amikor a Kárászi Erdészet történetét állítottam össze. Minden részletre vissza tudtál emlékezni, édesapád gondnoksága alatt, illetve a saját pályafutásod alatt történetekre. Még megbeszéltük, hogy segíteni fogsz a régi fényképeket átnézni, de sajnos erre a Te remtő már nem adott alkalmat.

Meg kell emlékezni a családi háttérrel, kedves feleségedről és ikergyermekeidről, akik segítettek a sok terepi felvétellel járó munkát.

Köszönjük, hogy Veled dolgozhattunk. Emlékedet kegyelettel megőrizzük.

Nyugodjál békében! Kérjük közbenjárásodat, hogy a mi életünk „üzemterve” is mindig rendben legyen a rögzös földi utjainkon.

2014. január 1-jén a pécsi köztemető Szent Mihály kápolnában tartott szentmise után helyezték örök nyugalomba.

Dr. Tóth Aladár
főerdőmester

Képesfák, keresztek, kőfülkék

A kora tavaszi aszeptusban valóban kopárnak tűnnek a távolból a Déli-Vértes dolomitos hegyei, a fennsíkszerű, egymás mellett sorakozó, fátlan köves tetők, hullámzó gerincek. Ám a keményen fújó márciusi böjti szelekben, korán kiserkent leány és fekete kökőrcsinek szirmai táncolnak már a dolomitgyepek felett.

A nehéz fényképező felszereléssel a kezemben barangolva az odahajolásra, letérdelésre készített lágyszárú csodák között, két hegygerincet egymástól elválasztó rejtett völgy mélyére igyekeztem. A tiszta égboltról sugárzó remek direkt fényekben szinte fürödni látszottak a kis aszó völgy oldalán őrt álló zömök dolomitsziklák.

Lassan lépdelve lefelé a görgeteges völgyoldalban, a közeli sziklatorony egy kis párkányán fehéren világított egy bő férfiarasznyi magasságú szobor alakja. Élesen elvált a háttérül szolgáló közet piszkosszürke színétől. A szobor rövid szakállal keretezett békés arcát nyugatnak fordították, faragott ruhája tógyszerűen vette körül és jobb keze áldást osztóan emelkedett a mellkasa elé. Már régen kialudt mécses feküdt a kisplasztikát tartó kőpárkány szélén.

Krisztus az erdőn. Váratlan szakrális találkozás volt ez a fák csendjében. Elsősorban, mert legutóbbi nem is oly régi itt jártamkor még csak az aprózódó dolomitszikla állt magányosan a gyertyánok között.

Az erdő szentély, kinek-kinek a maga módján. Évszázadok óta kövek, fák mellett, utak mentén születő erdei kegyhelyek rejtekhelye. És lám, e kegyhelyek születése a hazai erdeink mélyén ma is élő kulturális keresztény hagyományunk. Olyan értékek ezek melyről nincsenek mérnöki pontosságú katasztereink. Nem tudjuk pontosan hol, mennyi, milyen szobor, kereszt, képesfa, kőfülke húzódik meg. Nincsenek táblázatokba rendezett adatbázisaink. Talán nem is szükségesek ahhoz, hogy ezek az emlékhelyek küldetésüket betöltsék.

E kegyhelyek közül azokat ismerjük, melyek az általunk hivatásból, kedvtelésből bebarangolt erdőtájak szerves részei. Más vidékeken járva, megírt kalauzok által nem jelölve bukkanunk időnként rájuk. És e váratlan találkozások mindig elgondolkodtatóak.

Történetük, felállítóik személye sokszor már a múltba vész. Pedig mind-mind egy-egy emberi vagy helyi közösség sorsáról, gondjairól, bajairól és örömeiről mesél. Gyötrő betegségekből megszabadulásról, hosszú aszályok utáni felfrissítő, életet adó esőkről. Hiába várt gyermekáldásokért elmondott fohászokról és meghallgatott imákról, kérésekről. Az erdő fáinak között jelen lesz egyszer csak az ember, leplezetlen arcával, gyöngeségeivel, bűneivel és a jóra törekvés örök vágyával.

Talán így nagyböjt idején magunk is elgondolkodhatunk, hogy van-e ilyen szakrális menedékhelyünk kedves hazai erdeink mélyén? Mert időnként nagy szükségünk volna rá, hogy lemoszuk a mindennapok ránk rakódott porát és ott hagyjuk nyomasztó terheinket egy-egy képesfa, kőfülke vagy kereszt tövében.

Nagy László

Képek: **Bodó Mónika, Szupper Mária, Nagy László**

Az OEE és MTSZ egyeztetés a turista útjelzések festése kapcsán

Országos Útjelző Vezetői Találkozó

A Magyar Természetjáró Szövetség Turistaút Szakbizottsága szervezésében az MTSZ Országos Útjelző Vezetői Találkozót és Turistajelzés-festő Nyílt Napot tartott, 2014. február 9-én Budapesten. Az Országos Erdészeti Egyesület stratégiai partnerként és előadóként vett részt a tanácskozáson, ahol az OEE Elnökségét *Ripszám István* képviselte, aki egyben a patinás szervező, a Mecsek Egyesület ügyvezető elnöke is. A régióképvisező beszélt az erdészek országos tevékenységéről a természetjárókkal való együttműködési lehetőségekről. Hasznos erdészeti szempontokat mutatott ahhoz, hogy a turistajelzések a megfelelő fákra kerüljenek.

Forrás: MTSZ, OEE

http://www.oee.hu/hirek/egyesuleti-hirek/oee_mtsz_utjelzes_festes

♦♦♦

A juhar nemzetség szürke eminenciása

Böngészhető „Az év fája” honlap a mezei juharról – köszönjük a beküldött fényképeket!

A szakmai és szakmán kívüli érdeklődő közönség több mint 5000 szavazata alapján idén 19. alkalommal megválasztott év fájának, a mezei juharnak, az adott év-

ben nagyobb figyelmet szentelnek a gyakorló erdészek és az erdészettudomány. Bemutatása az erdei iskola programoknak és az ismeretterjesztésnek, oktatásnak is kiemelt témája. További részletes információk a mezei juharról és „Az év fája” mozgalomról a tartalmában megújult és frissített www.azevfaja.hu oldalon olvashatók.

Forrás: OEE

http://www.oee.hu/hirek/egyesuleti-hirek/ev_faja_mezeijuhar

♦♦♦

Nem a felmelegedés, hanem annak üteme jelenti az igazi veszélyt

Hazai erdők a klímaváltozás fókuszában
Túlzás lenne azt állítani, hogy az időjárás a feje tetejére állt. A föld története során felmelegedési és lehűlési ciklusok váltották egymást mindig, a fő probléma tehát nem a jelenség maga, hanem az, hogy a felmelegedés üteme felgyorsult – magyarázta a NAIK Erdészeti Tudományos Intézet főmunkatársa Dr. Koltay András.

Forrás: MNO/Erdőkerülő

http://www.oee.hu/hirek/agazati-szakmai/felmelegedes_hazai_erdok

Hirdessen az Erdészeti Lapokban!

HASZNÁLJA TAGSÁGI KÁRTYÁJÁT!

Az Országos Erdészeti Egyesületben fennálló tagságot 2012-től tagsági kártya igazolja. Az OEE-kártya tulajdonosa egyre több kedvezményt vehet igénybe a különböző vásárlási lehetőségektől kezdve a vadászházi szállásokig. Az aktuálisan elérhető kedvezmények listája a www.oee.hu oldalon olvasható, évente egy alkalommal az Erdészeti Lapok is közli.

Az Egyesület vezetése a kártya használatára biztat minden egyesületi tagot! A kedvezményrendszer igazi értékét, minél szélesebb körű elfogadottságát a rendszeres kártyahasználat alapozza meg.

A kártya névre szóló, sorszámmal és vonalkóddal ellátott, az Egyesület titkársága évente érvényesíti. A 2014-re szóló érvényesítő matricákat azon tagok kapják meg a helyi csoportokon keresztül, akik teljesítették az adott évről vonatkozó tagdíjfizetési kötelezettségüket.

A kedvezményrendszerrel és a tagsági kártyával kapcsolatos bármely kérdésben felvilágosítás kérhető az Egyesület titkárságán (titkarsag@oee.hu, 06 1 201 6293) vagy a helyi csoport titkároknál.

A magyar akác és a magyar akácméz felvételre került az Ágazati Értéktárba

Első lépés a Hungarikummá nyilvánítás felé

A mai napon az akác és akácméz Magyar Értéktárba történő felvételére vonatkozó beadványt is regisztrálta a Vidékfejlesztési Minisztérium - ezzel az eljárás a második szakaszba lépett, döntés pedig a következő hónapban várható. „Reméljük, hogy a harmadik lépés megtételére, a tényleges hungarikummá nyilvánításra legkésőbb májusban sor kerülhet” – emelte ki az EP-képviselő.

http://www.oee.hu/hirek/agazati-szakmai/akac_ertektar_felkerult

♦♦♦

Pusztul az Ősfenyves Fenyőfőn

Szárazság, gombafertőzés és szűkáróslás

A 2011 óta tartó szárazság, valamint a következményeként fellépő gombafer-tőzés és a szű okozta károk miatt mintegy 4-6 ezer köbméter fát, elsősorban a több mint 40 éve telepített fenyveseket kell teljesen kivágni fél év alatt a Bakony-szentlászlói Erdészet területén. A fakitermelések érintik a Fenyőfői Ősfenyves Természetvédelmi terület 130-150 éves erdőállományait is. A fenyőfői homoki ősfenyves Fenyőfő és Bakony-szentlászló között található. Ez a homoki erdőfenyves (*Festuco vaginatae-Pinetum sylvestris*) növényársulás egyetlen magyarországi termőhelye.

Forrás: Bakonyerdő Zrt.

http://www.oee.hu/hirek/agazati-szakmai/fenyfofo_pusztulas

Partnereink:

Kertek. Gépek. Ötletek.

A STIHL gépeivel
öröm a munka

→ www.stihl.hu

Mobilra optimalizálva!

Tavaszi fáradtság... Ugyan, kinek van arra ideje? Most, hogy a természet ismét feléledt, a kertbarátoknak sem lehet többé lustálkodni. Érdemes mielőbb eltüntetni a tél nyomait a ház környezetéből. A szorgos munkában fáradhatatlan segítséget jelent a STIHL valamennyi kerti gépe! A STIHL motorfűrészeket, sövénynyírókat és fűkaszákat megbízhatóságuk és döbbenetes erejük mellett könnyű kezelhetőségük teszi nélkülözhetetlenné a kerti munkák során! Ráadásul a STIHL gépek rendkívül kedvező áron kaphatók tavaszi akciónk keretein belül **2014. április 1-től!** Legyen öröm a munka idén is!

Termékeinket keresse szakkereskedéseinkben!

BUSINESS
Superbrands^{6x}

'08 '09 '10 '11 '12 '13

ANDREAS STIHL KFT.
2051 Biatorbágy-Budapark, Paul Hartmann u. 4.
Telefon: (+36-23) 418-054 · E-mail: info@stihl.hu

STIHL
nyereményjáték
2014

Találja meg JACK-et és egy kis
szerencsével a nyeremények Önt fogják megtalálni!
Részleteket keresse a honlapunkon illetve szakkereskedéseinkben!

STIHL[®]